

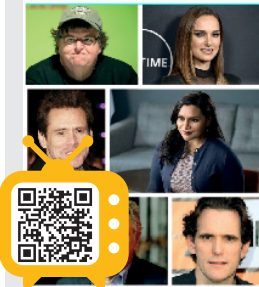
همیشه

درمان سگته مغزی
باداروی ایرانی
ایران پس از آمریکا، دومین کشور سازنده داروی درمان سگته مغزی است
صفحه ۱۹

روایت جدید از کاهش تورم و رشد اقتصاد
بررسی تازه ترین داده های آماری از شاخص های مهم اقتصاد کشور

صفحه ۶

رفتار سلبریتی ها از وطنی ها تا فرنگی ها
چهره های جهان چه نظری درباره جنگ طلبی استعمارگران دارند؟

صفحه ۳

تنها جزیره ایرانی خزر میزبان گردشگران
فصل طرح گردشگری جزیره آشوراده در دریای خزر باز شد

صفحه ۳۰

۱۶ خانه تیمی در کشور کشف و مورد ضربه واقع شد

۴۳ بمب در ماه های اخیر در کشور کشف و خنثی شد

تغییر تاکتیک از تروریسم رسانه ای به تروریسم داعشی

تغییر چهره

دشمن در خرابکاری و بمب گذاری هم شکست خورد

۱۵ عملیات انتحاری در ماه های اخیر کشف و خنثی شد

۴۸ تروریست در ماه های اخیر دستگیر و بازداشت شدند

بزرگراه شهید بروجردی چهارشنبه افتتاح می شود

این بزرگراه با برونزها از زیر خاک درآمد

بخش نخست بزرگراه شهید بروجردی که در دوره قبل شهر داری مدفون شده بود، به بهره برداری می رسد

این کیو آر کد را اسکن کنید و ماجرای بزرگراه شهید بروجردی و بلایی را که در مدیریت شهری قبلی بر سر آن آمد، ببینید.

زنان همچنان می درخشند

افتخار آفرینی بانوان ایرانی در بازی های آسیایی ادامه دارد

مرور آخرین اخبار بازی های آسیایی

تغییر چهره شیطان

یکم. خاطر تان هست روح الله عجمیان کجا و چه وقت شهید شد؟ درست زمانی که اغتشاشات در قوس نزول خاکستری شدن آتش ها بود. ماجرای بستن اتوبان کرج قزوین در حوالی بهشت سسکینه و باقی ماجرا... و سلاخی بهترین های این سرزمین. چرا؟ ساده است. نیاز به خون بود تا همچنان سر خط خیرها بمانند.

دوم. رهبرانقلاب درباره تلاش دشمن برای برهم زدن امنیت فرمودند اینها به دنبال بحران سازی اند. تلاش می کنند نقاطی که در کشور می تواند بحران درست کند را تحریک کنند.

سوم. طی یک سال گذشته تلاش کردند با انواع دروغ سازی ها ایجاد بحران کنند و مردم را به خیابان بکشند. نشد. نتوانستند. در فراخوان ۲۵ شهریور بی آبرو شدند. مردم به آنها در نهایت هوشیاری بی اعتنائی کردند و هزن های روح و روان مردم سرفکنده شدند. اما قدم بعدی چه بود؟ باید چه تدبیر می کردند؟

چهارم. کم بحران نداشتند. اما این بحران تحریک کننده نبود. چرا؟ چون همزمان ثمرات تلاش های نهادهای انقلابی به چشم آمده بود. اینجاست که باید تصمیم متفاوتی می گرفتند. خون ریختن کمک می کند کشور دچار یک چالش جدی شود. خلاصه چون نقاط بحران سازی نیافتند رفتند به سمت بحران سازی دست ساز.

پنجم. شوخی نیست. ۳۰ انفجار در تهران خنثی سازی شد. وزارت اطلاعات ۲۸ تروریست را دستگیر کرد. این غیر از ۲۰۰ تروریستی است که در چند ماه اخیر در نقاط مختلف کشور دستگیر شدند. این غیر از ۴۰۰ بمبی است که خنثی سازی شده است و این غیر از چند ده هزار اسلحه جنگی و شکاری است که طی این مدت کشف شده است.

ششم. باز گردیم به بند اول. حادثه حوالی بهشت سسکینه و آن رفتار جنون آمیز با پلیس و در نهایت شهادت روح الله عجمیان. از مردم خون ریختند تا تقاضای آگاهی و وطن پرستی و معرفت شان شود. و حالا تکرار همان روزهاست در ابعاد گسترده تر. ضدانقلاب برای ماندن در صحنه دست به بحران سازی های دست ساز زده است. این جنون شیطانی ناشی از هوشیاری مردم است. اما باز هم بی حیثیت خواهند شد؛ همانطور که شدند و دست مرزبازان گمنام انقلاب.

آگهی تجدید مزایده عمومی یک مرحله ای

با عنوان «فروش یک دستگاه ساختمان متعلق به سازمان غذا و دارو» سال ۱۴۰۲

شرح در صفحه ۱۵

فروش استثنایی املاک و مستغلات

مزایده شماره ۶۶

۲۵٪ نقد

لیست املاک در روزنامه های:

۱۴۰۲/۰۷/۰۸

املاک ایرانی امروز

آخرین مهلت شرکت در مزایده روز دوشنبه ۱۴۰۲/۰۷/۱۰

لیست مزایده املاک در وب سایت www.amlakkowsar.ir قابل رویت می باشد

تلفن های تماس: (داخلی ۶-۵۴۹۸۶۰۰۰) - ۸۶۰۸۶۱۷۴ - ۸۶۰۸۶۱۲۸

داده نما

گرافیک: علی رسنگار

رشد ۲۳ درصدی انتشار کتاب

مرداد ماه امسال چاپ کتاب در قیاس با مرداد سال پیش ۲۳ درصد رشد داشته است. این آمار بر اساس اطلاعات کتاب های ثبت شده در بانک جامع خانه کتاب و ادبیات ایران است که زیر نظر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی فعالیت می کند. در واقع از نخستین روز مردادماه سال ۱۴۰۲ تا پایان ماه ۹ هزار و ۴۲۰ عنوان کتاب از سوی هزار و ۲۳۹ ناشر منتشر شده است. مقایسه این آمار با انتشار کتاب در مردادماه سال گذشته حکایت از رشد ۲۳ درصدی در تعداد عناوین کتاب دارد.

مردادماه ۱۴۰۲

در مردادماه ۱۴۰۲ در موضوعات علوم اجتماعی، ادبیات، علوم عملی، کمک درسی و دین بیشترین کتاب های چاپ اول روانه بازار نشر شده است و موضوعات کمک درسی، کودک و نوجوان، ادبیات، دین و فلسفه و روانشناسی بیشترین آثار چاپ مجدد در این ماه را به خود اختصاص دادند.

۶۵ درصد

کتاب های چاپ اول منتشر شده در مردادماه ۱۴۰۲ در تهران، ۵۸ درصد در قم، ۵ درصد در خراسان رضوی، ۳ درصد در آذربایجان شرقی و مابقی در سایر استان ها بوده اند.

۹۵۲ نسخه

میانگین شمارگان کتاب ها در مردادماه ۱۴۰۲ است که در مقایسه با زمان مشابه در سال گذشته ۴ درصد افزایش داشته است.

۴۴ درصد

میانگین قیمت در همین بازه زمانی با رشد ۴۴ درصدی به یک میلیون و ۲۶۴ هزار و ۸۰۸ ریال رسیده است.

۸/۰۰۰/۰۰۰ شمارگان

شمارگان کل کتاب های منتشر شده در مردادماه سال ۱۴۰۲ ۸ میلیون و ۷۱۰ هزار و ۵۷۰ نسخه است.

یادداشت

محمد حسن آصفری؛ نایب رئیس کمیسیون امور داخلی کشور

بازگشت دشمنان به تجربه های شکست خورده دهه ۶۰

موفقیت روزهای اخیر دستگاه های اطلاعاتی و امنیتی کشور در خنثی سازی ۳۰ انفجار همزمان در پرجمعیت ترین نقاط شهر تهران که با دستگیری ۲۸ تروریست نیز همراه بود، یک نکته محوری دارد؛ اینکه دشمنان این مرز و بوم در حال پیروزی انقلاب اسلامی نیز از سویی آنان و مزدوران داخلی شان آزمون خورده شده بود. اما دستاوردی به همراه نداشت.

بر اساس آنچه مقام های امنیتی کشور اعلام کرده اند، الگوی رفتاری تروریست هایی که دستگیر شده اند، انطباق معناداری با شیوه ها و سازو کارهای شناخته شده رژیم صهیونیستی دارد؛ موضوعی که بار دیگر آشکار کننده دست پلید اشغالگران قدس در تروریست پروری است. در این میان اما انتشار اخبار دستگیری تروریست ها و ناکام ماندن نقشه های آنان، طی ماه های گذشته و به ویژه پس از آغاز اغتشاشات در پاییز ۱۴۰۱ افزایش معناداری داشته است. این موضوع نشان می دهد دشمنان و معاندان این مرز و بوم و در رأس آنان، رژیم صهیونیستی با بهره گیری از مزدوران داخلی و برخی عوامل نفوذی، سرمایه گذاری و ویژه ای برای بی ثبات سازی کشور انجام داده اند که دستگیری های یک سال گذشته در این زمینه نمودی از این واقعیت به حساب می آید.

واقعیت این است که دشمنان هر زمان که اعتراضی در کشور شکل می گیرد، با هماهنگی مزدوران داخلی شان، تلاش می کنند بر موج اعتراض های مردم سوار شوند و آن را به مسیر دلخواه خویش هدایت کنند؛ بر همین اساس هم هست که طی یک سال گذشته شاهد بودیم جریان تکمیلی - صهیونیستی یا هماهنگی سرپل از مزدوران داخلی شان تلاش کرده اند با ورود موج فزاینده ای از سلاح، مواد منفجره، تجهیزات تروریستی و... به داخل ایران، به ناآرامی ها دامن بزنند و کشور را به مسیر بی ثباتی هدایت کنند.

بررسی های امنیتی نشان می دهد دشمنان برای بی ثبات نشان دادن کشور، استفاده از راهبردهای چندوجهی را در دستور کار خود قرار داده اند؛ آنان از یک سو به دنبال برهم زدن امنیت کشور با انجام اقدام های تروریستی و خرابکارانه هستند و از سوی دیگر تلاش دارند با بهره گیری از دست پلنگر ها و شبکه های اجتماعی خارجی، بستری مناسب برای برهم زدن امنیت روانی جامعه فراهم کنند. همه شواهد موجود ثابت می کنند دشمنان و معاندان این مرز و بوم، پس از ناامیدی از آشوب هایی که در پاییز ۱۴۰۱ و به دنبال قوت خاتم مهسا امینی در کشور به راه افتاد، افزایش فعالیت های تروریستی در داخل ایران را در دستور کار خود قرار دادند و در این مسیر، تلاش کردند بر مقدار قابل توجهی سلاح و مهمات وارد کشور کنند تا بتوانند نقشه های شوم شان را محقق کنند؛ راهبردی که تاکنون با هوشیاری دستگاه های اطلاعاتی و امنیتی کشور با شکست سستگینی مواجه شده است. بررسی پشت پرده های اتخاذ چنین رویکردی نشان می دهد «کشته سازی»، یکی از محوری ترین طراحی های ضد امنیتی دشمنان را انجام داده است. آنها در واقع تلاش می کردند با انجام فعالیت های تروریستی، فضای روانی مناسبی را برای کشته سازی و به تبع آن، دامن زدن به جو آشوب و ناآرامی ایجاد کنند. در این میان اما هماهنگی مطلوب موجود میان دستگاه های امنیتی کشور، اعم از وزارت اطلاعات، سازمان اطلاعات سپاه پاسداران و نیروی انتظامی طراحی های ضد امنیتی دشمنان را ناکام گذاشته است. تحقیقات انجام شده از تروریست های دستگیر شده نشان می دهد برنامهریزی های انجام شده برای آنان بر این مبنا استوار بوده است که با بگذاشتن اقدام تروریستی در مراسم مذهبی مختلف و به ویژه در ایام یوماداری سرور و سالار شهیدان، امام حسین (ع) به فضای ناامنی در کشور دامن بزنند.

در این میان اما تحلیل پشت پرده افزایش تلاش ها و اقدام های تروریستی و ضد امنیتی دشمنان و معاندان ایران اسلامی نشان می دهد آنها پس از چندین طعم تلخ شکست در طراحی های جنگ نرم خود علیه جمهوری اسلامی، به پروژه های شکست خورده دهه ۶۰ روی آورده اند و می کوشند با ترور و آزار، به سوی بی ثباتی و ناامنی سوق دهند. اما نکته اینجاست که هوشیاری و ابتکار عمل دستگاه های اطلاعاتی و امنیتی کشور، دشمنان را در رسیدن به اهداف شان ناکام گذاشته است.

خبرسازان

تلاش غرب برای «دوقطبی سازی» در ایران

سید ابراهیم رئیسی، رئیس جمهور در گفت و گو با سانیان آمریکا گفت: تلاش غربی ها برای برجسته سازی مسئله جنسیت، زن و حجاب در ایران صرفاً ایجاد دوقطبی در جامعه ایرانی است. پایگاه اطلاع رسانی ریاست جمهوری

دستور ویژه قاضی القضاات

غلامحسین محسنی اژه ای، رئیس قوه قضاییه در نشست شورای عالی این قوه، به مراجع قضایی ذریع دستورات ضمن تسریع در تکمیل تحقیقات مربوط به دستگیری اخیر ۲۸ تروریست در اسرع وقت برای تعیین تکلیف این پرونده اقدام مقتضی را انجام دهند. میزان

احیای برجام دور از انتظار نیست

مجتبی ذوالنور، نایب رئیس مجلس گفت: اگر آمریکایی ها بخواهند حقوق مردم ما را به رسمیت بشناسند، توافق مجدد در برجام دور از انتظار نیست و امروز جمهوری اسلامی ایران هیچ مشکلی در این موضوع ندارد. مهر

هسته ای

چشم انداز توسعه هسته ای ایران

به گزارش فارس، رئیس سازمان انرژی اتمی ایران در جریان سخنرانی خود در نشست هفتمین نشست سالانه کنفرانس عمومی اژانس بین المللی انرژی اتمی، ضمن اشاره به دستاوردهای ایران در بهره گیری از انرژی هسته ای، دیدگاه های جمهوری اسلامی در این حوزه را تشریح کرد. در ادامه مهم ترین محورهای سخنان محمد اسلامی رامی خوانید:

- ایران در راستای برنامه راهبردی توسعه ملی خود، مصمم است تا سال ۲۰۴۰ سهم برق هسته ای در سبد انرژی کشور را به ۲۰ هزار مگاوات افزایش دهد.
- ایران کنگران ملی و نخستین کنفرانس بین المللی هسته ای در ماه می ۲۰۲۴ در اصفهان برگزار می شود.
- با توجه به همکاری های انجام شده، ایران انتظار دارد پرونده «موضوع های باقیمانده» در اسرع وقت با همکاری اژانس منتهی به اعلام شود.
- رژیم صهیونیستی سال هاست با حمایت بی دریغ برخی کشورهای خاص، می کوشد با جعل اطلاعات، برنامه صلح آمیز هسته ای ایران را سیاه نمایی و افکار عمومی جهان را منحرف کند.
- ایران پاسخ به گستاخی های رژیم صهیونیستی را حق خود می داند.
- اژانس بین المللی انرژی اتمی پر حجم ترین و بیشترین بازرسی ها را از مؤسسات هسته ای ایران انجام می دهد.

تیتیر خبر

خبر های کوتاه از دنیای سیاست

- پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری در اطلاعیه ای اعلام کرد در نظر قول مطالب غیر مستند از رهبر معظم انقلاب فاقد اعتبار بوده و مرجع رسمی انتشار اخبار، سخنان و دیدگاه های ایشان، پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری و دفتر حفظ و نشر آثار رهبر معظم انقلاب است.
- نمایندگان مجلس با کلیات لایحه برنامه هفتم توسعه جمهوری اسلامی ایران موافقت کردند.
- حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه، از اتفاق نظر ایران و مصر برای برداشتن گام های مشترک در آینده خبر داد.
- سردار علیرضا تنگسیری، فرمانده نیروی دریایی سپاه گفت: می توانیم مشاغل بسیاری را در جزایر سه گانه ایرانی در خلیج فارس ایجاد کنیم.
- نمایندگان مجلس با وجود ایراد شورای نگهبان بر مصوبه قبلی خود درباره تمدید برنامه ششم توسعه اصرار کردند.
- بیش از هزار نفر از استادان دانشگاه ها با صدور بیانیه ای تاکید کردند: امید دشمن به دانشگاه به یمن بیداری ملت و دانشجویان به یاس تبدیل شده است.
- رافائل گروسی، دبیر کل اژانس در نشست سالانه این نهاد بین المللی در وین مدعی شد با توجه به قوانین آن، بی تی، هنوز یک سری مسائل حل نشده با ایران باقی مانده است.
- به دنبال جدیدترین اظهار نظر های مدیر کل اژانس بین المللی انرژی اتمی، اتحادیه اروپا از ایران خواست تا به طور کامل و بدون تاخیر با اژانس همکاری کند.

نتیجه ملموس ارتقای توان بازدارندگی کشور

تقویت روزافزون اقتدار نیروهای مسلح ایران در سال های اخیر، بازدارندگی مطلوبی برای کشور ایجاد کرده است. بر همین اساس هم بود که سرلشکر محمد باقری، رئیس ستاد کل نیروهای مسلح اعلام کرد امروز با اقتدار نیروهای مسلح، دشمنان حتی فکر تهاجم نظامی به کشور را هم کنار گذاشته اند. ایسنا

تغییر چهره

تغییر تاکتیک از تروریسم رسانه ای به تروریسم داعشی

علیرضا احمدی روزنامه نگار

«ترور» و «حمایت از تروریست ها» را در دستور کار خود قرار داده اند. انتشار خبر بازداشت ۲۸ تروریست در روزهای اخیر از سوی وزارت اطلاعات که نقشه شوم ایجاد ۱۳۰ انفجار همزمان در پر جمعیت ترین نقاط شهر تهران را طراحی کرده بودند، نشان می دهد دشمنان این مرز و بوم، پس از قطع امید از ثمردهی پروژه های خود به منظور بی ثبات سازی کشور طی چند دهه اخیر، بار

دیگر به راهبردهای شکست خورده دهه ۶۰ روی آورده اند و می کوشند با بهره گیری از ابزار ترور، نمایش بی ثبات سازی ایران را روی صحنه بیاورند؛ پروژه ای که با هوشیاری دستگاه های اطلاعاتی و امنیتی کشور با شکست سنگینی مواجه شده است. آمارهای موجود نشان می دهد در سال جاری تاکنون بیش از ۲۰۰ تروریست در کشور دستگیر شده اند که حدود ۲۰ درصد از این

کوثر؛ نخستین جنگنده ایرانی

جنگنده بومی کوثر در آینده نزدیک به ناوگان نیروی هوایی ارتش اضافه می شود

۳۰ مردادماه ۱۳۹۷ بود که از نخستین هواپیمای جنگنده ایرانی با نام «کوثر» رونمایی شد؛ جنگنده بومی و پیشرفته و البته با ویژگی های خاص که در حال گذراندن تست های نهایی است و چندین فروند از آن، در آینده نزدیک به ناوگان نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران اضافه خواهد شد.

هواپیمای شکاری بمب افکن «کوثر» با بهره گیری از «موتور ملی»، یکی از مهم ترین دستاوردهای ایران در حوزه صنایع دفاعی به حساب می آید که زمینه ساز ارتقای چشمگیر توان بازدارندگی هوایی کشور می شود. «کوثر» جنگنده ای پیشرفته با مأموریت پشتیبانی از نزدیک هوایی خواهد شد.

ویژگی ها

- بهره گیری از ۲ موتور توربوجت اوج
- دارای یک توپ ۲۰ میلی متری
- دارای ۷ جایگاه تسلیحاتی شامل ۲ جایگاه زیر هربال و یکی زیر بدنه و یکی نوک هر بال با مجموع توان ۳۳۰ کیلوگرم
- برخورداری از مزیت معماری یکپارچه پیشرفته اپوینیک
- بهره گیری از کنترل آتش با استفاده از شبکه های داده دیجیتال نمایش منطبق با نسل ۴
- بهره گیری از فناوری نمایشگرهای چندمنظوره تمام دیجیتال
- دارای کامپیوتر محاسباتی بالستیک
- دارای مزیت استعلام از سامانه پیشرفته نشانه روی به منظور افزایش دقت اصابت سلاح و مهمات
- بهره گیری از رادار پیشرفته چندمنظوره کنترل آتش برای بالابردن کشف اهداف و تهدیدها
- برخورداری از مزیت معماری دقیق ساعت رادیویی
- استفاده از سامانه نقشه متحرک هوشمند

مشخصات

مهمات: قابلیت حمل ۴ موشک هوا به هوا و ۱۲ بمب ۲۵۰ کیلویی

نرخ اوج گیری: ۱۷۵ متر بر ثانیه

تعداد خدمه: ۲ نفر

برد ترابری: ۲۹۰۰ کیلومتر (با مخزن اضافه سوخت)

سقف پروازی: ۱۵/۸۰۰ متر

بیشترین سرعت: ۱۷۰۰ کیلومتر بر ساعت

طول: ۲۰/۸ متر

ارتفاع: ۱۳ متر

عرض بال: ۱۴/۴۵ متر

گسترش همکاری های ایران با قدرت های نوظهور

برزیل از جمله قدرت های اقتصادی نوظهور جهان است که پیوستن ایران به «بریکس» زمینه ساز افزایش همکاری های اقتصادی این دو کشور شده است. براین اساس حسین قریبی، سفیر ایران در برزیل اعلام کرد ارزش مبادلات تجاری ایران و برزیل طی حدود ۲ سال گذشته از ۵ میلیارد دلار رسیده است. ایرنا

@hamshahrinews

آیین مشترک عهد سر سازی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در مسجد جمکران برگزار شد.

سارا @sara_esfahan

عهد سر سازی و تجدید بیعت نظامیان با امام زمان (عج) در مسجد مقدس جمکران در روز امامت صاحب الزمان (عج): عهد می بندیم که #ما متحدیم تا زمینه ساز ظهور باشیم. #جهاد_ادامه_دارد

اُخفی الله @mhrezaa2c

اسرائیل باید محو شود. شاعر اصلی عهد سر سازی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در مسجد مقدس جمکران.

مهرك @mehrakiiiiii

تجدید بیعت نظامیان با امام زمان (عج) در مسجد مقدس جمکران: شاهنشاهی و عالم هستی گدایت یا حجه بن العسکری جانم فدایت #عهد_بیعت #عهد_میبندم

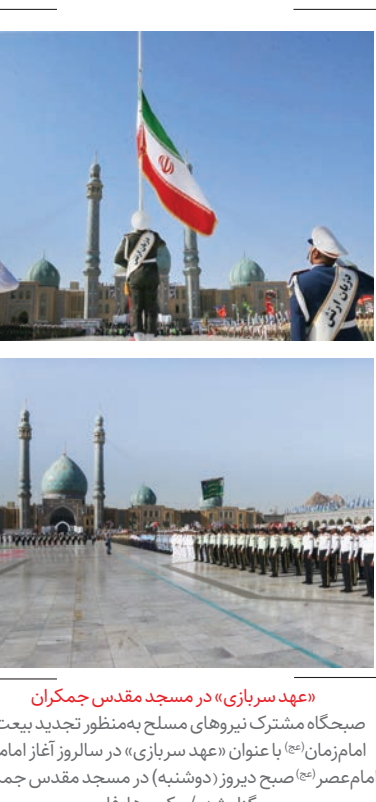
@hamshahrinews

وزارت اطلاعات از خنثی سازی ۳۰ انفجار همزمان در تهران و با داشتن ۲۸ تروریست خبر داد.

کیوان ساعدی @KayvanSaedy_IR

خنثی سازی عملیات بزرگ تروریستی و پیشگیری از انفجار ۳۰ بمب در نقاط پر تردد تهران، اقدام کوچکی نیست. هوشیاری #وزارت_اطلاعات در این مورد - پس از خنثی سازی ۴۰ بمب در خوزستان در آستانه اربعین و ۴۰ بمب محرم در هیئت های تهران منفجر شد - هم امنیت مردم را تامین کرد و هم رسانه های بزرگ دنیا را در ایران هراسی ناکام نمود. قطعاً چنین اقدامات تروریستی، بی ارتباط با موفقیت های نظام در دیپلماسی و زمینه سازی برای جذب سرمایه گذاری خارجی نیست. #امنیت_اتفاقی_نیست

عکس نوشت

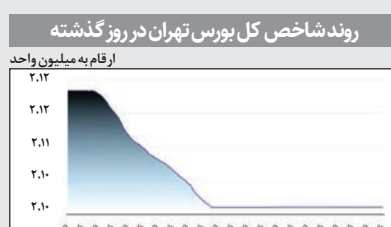
داوود منظور، رئیس سازمان برنامه و بودجه، آمار رشد اقتصادی در فصل بهار و گزارش عملکرد صنایع بزرگ بورسی در فصل تابستان حاکی از گام بلند کشور در سال مهار تورم و رشد تولید دارد. یقیناً با تلاش‌های مجاهدانه همه فعالان اقتصادی شاهد تداوم رشد اقتصادی بالا در نیمه دوم سال و خلق حماسه اقتصادی خواهیم بود.

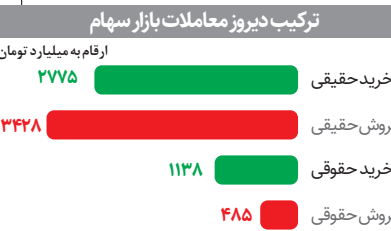
جلیل سالاری، مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی، با تعمیمات پالایشگاه حمص سوریه می‌توان روزانه ۱۰۰ هزار بشکه نفت ایران را به سوریه صادر کرد. او افزود: تعمیر این پالایشگاه از جنبه اقتصادی یک بازی برد-برد است و از جنبه سیاسی نیز با کمک به تأمین سوخت محور مقاومت، به تقویت این جبهه منجر خواهد شد.

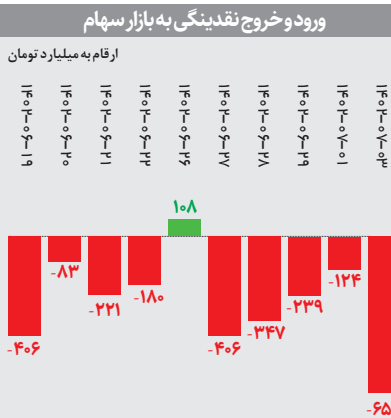
تالار شیشه‌ای

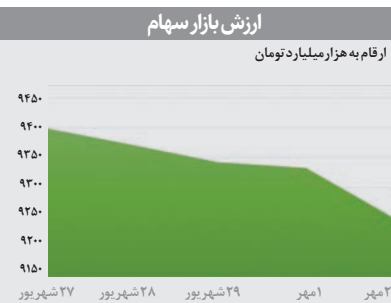
شاخص کل بورس تهران در مبادلات دیروز ۱۷ هزار و ۳۱۷ واحد، معادل ۸۲٪ درصد نزول کرد و به ۲ میلیون و ۱۰۱ هزار و ۳۰۰ واحد رسید. شاخص کل هم وزن نیز با ۵ هزار و ۱۹۳ واحد نزول به ۷۱۶ هزار و ۵۹۴ واحد رسید.

در مبادلات دیروز بازار سهام، سهامداران حقیقی ۲ هزار و ۷۷۵ میلیارد تومان سهام خریدند اما در مقابل حجم فروش سهامداران حقیقی به ۳ هزار و ۴۲۸ میلیارد تومان رسید. ۶۵۳ میلیارد تومان از سهامی که دیروز سهامداران حقیقی فروختند توسط سهامداران حقوقی خریداری شد.

سهامداران حقیقی دیروز ۶۵۳ میلیارد تومان نقدینگی از بازار سهام خارج کردند و با خروج این میزان نقدینگی از بورس، نسبت خروج پول حقیقی به ارزش معاملات خرد به ۱۶۷ درصد رسید که نشان می‌دهد شتاب خروج پول از بازار سهام در مقایسه با روز معاملاتی قبل بیشتر شده است.

ارزش کل سهام شرکت‌های حاضر در بورس و فرابورس در مبادلات دیروز ۸۴ هزار میلیارد تومان نزول کرد و به ۹۲۴۹ هزار میلیارد تومان رسید. این به معنای آن است که ارزش دلاری کل بازار سهام ایران «بورس و فرابورس» با توجه به اینکه هر دلار آمریکا دیروز در بازار آزاد در محدوده ۴۹ هزار و ۴۰۰ تومان دادوستد شد، در حال حاضر ۱۸۷ میلیارد و ۳۰۲ میلیون دلار است.

ارزش کل معاملات خرد در دادوستدهای دیروز با ۸۶۱ میلیارد تومان افزایش به ۳ هزار و ۹۱۳ میلیارد تومان رسید. این نشان می‌دهد ارزش معاملات خرد نسبت به روز شنبه ۲۸/۲ درصد رشد کرده است. با وجود رشد ارزش معاملات، آمارها نشان می‌دهد شتاب خروج پول از بازار سهام در مقایسه با روزهای گذشته بیشتر شده است. دیروز جمعا ۶۵۳ میلیارد تومان نقدینگی از بازار سهام خارج شد که ۵۳۰ میلیارد تومان بیشتر از روز شنبه بود. به نظر می‌رسد بازار سهام تحت تأثیر مواضع اخیر وزیر راه و شهرسازی مبنی بر خروج فولاد و سیمان از بورس کالا قرار گرفته است چرا که خروج این محصولات از بورس کالا سهام شرکت‌های تولیدکننده سیمان و فولاد را تحت تأثیر قرار می‌دهد و چون این دو صنعت از جمله صنایع اثرگذار در بورس هستند و بخش مهمی از ارزش بازار را در اختیار دارند هر نوع افت قیمت سهام این شرکت‌ها می‌تواند منجر به افت کل بازار شود. در چنین شرایطی برآورد می‌شود سایه اخبار مربوط به خروج سیمان و فولاد از بورس کالا در مبادلات امروز هم بر سربورس سنگینی کند و اجازه رشد را به شاخص بورس ندهد.

۶ دستور رئیسی برای گره‌گشایی از مسکن

منبع آگاه در گفت‌وگو با همشهری: دولت تصمیمی برای خروج سیمان و فولاد از بورس کالا ندارد

گزارش احمد میرخدانی روزنامه‌نگار

نشست شورای عالی مسکن باز هم با دستور کار تسهیل و تسریع در نهضت ملی مسکن برگزار شد. بررسی آمارهای مربوط به پرداخت تسهیلات بانکی به نهضت خانه‌سازی، ارائه

راهکارهای تسریع در تأمین مالی ساخت مسکن، بررسی عملکرد بانک‌ها، تلاش جهادی برای تأمین نیازهای نهضت ملی مسکن، تلاش برای کاهش هزینه ساخت فولاد و سیمان تا سایر نهاده‌ها و اعتبارزدایی از قولنامه‌ها، راهبرد مورد تأکید رئیس جمهور با محوریت حل مشکل مسکن بود. به گزارش همشهری، مشخص نبودن فرایند اجرای قانون چشم

تولید مسکن در مورد برخی مسائل، نظیر هزینه مصالح سیمان و فولاد، باعث شده اجرای نهضت ملی مسکن با چالش‌هایی روبه‌رو شود. به همین واسطه، سید ابراهیم رئیسی، رئیس جمهور در نشست شورای عالی مسکن، ضمن بررسی چالش‌های نهضت ملی مسکن، ۶ دستور و راهبرد برای تسریع در حل مشکلات این نهضت صادر کرد.

کار جهادی برای حل مشکل مردم

رئیس جمهوری گفت: اینکه همه کارها و اقدامات دولت عنوان جهادی و نهضتی دارد، به منزله آن است که همه وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های اجرایی با تلاش مضاعف نسبت به پیگیری امور تا حصول نتیجه اهتمام داشته باشند و اجازه ندهند انجام کارها با تأخیر مواجه شود. رئیسی، پرداخت بموقع تسهیلات، تأمین زمین و صدور مجوز را از جمله ملزومات تحقق مأموریت و هدف مهم شورای عالی مسکن بر شمرده و تأکید کرد: امروز مردم برای تأمین مسکن خود از دولت انتظار دارند و برآورده کردن انتظارات مردم در این زمینه نیز در گرو کار و تلاش جهادی است.

مکت قولنامه بی اعتبار شود

رئیس در ادامه همچنین با تأکید بر اهمیت تثبیت حقوق و مالکیت ملکی افراد، بر ضرورت ثبت معاملات ملکی به صورت رسمی تأکید کرد و با مثبت دانستن تبدیل قولنامه‌های عادی به اسناد رسمی، از مراجع قانونی خواست تا در آینده نزدیک و به منظور تثبیت حقوق و مالکیت افراد با تصویب قانون صرف‌السند رسمی رادر کشور دارای اعتبار معرفی کنند.

کاهش هزینه سیمان و فولاد

یکی از مباحث مرتبط به نهضت ملی مسکن که در یک هفته اخیر مطرح شده، خروج سیمان و فولاد از بورس کالا به منظور تغییر قیمت پایه و ارزان‌سازی دسترسی نهضت ملی مسکن به این مصالح اساسی بود. این موضوع را چند روز پیش وزیر راه و شهرسازی مطرح کرد و همین مسئله دیروز در نشست شورای عالی مسکن بررسی شد. رئیس جمهوری در این باره با تأکید بر اینکه یکی از اقدامات بسیار مهم و ضروری برای موفقیت نهضت ملی مسکن، کاهش قیمت تمام‌شده ساخت است، گفت: همه تلاش دستگاه‌های اجرایی مربوطه باید به کاهش قیمت هزینه ساخت از فولاد و سیمان گرفته تا سایر تجهیزات ساختمانی معطوف باشد، چرا که هر چه قیمت ساخت کمتر باشد به نفع مردم است. یک منبع آگاه در دولت به همشهری گفت: دولت هیچ تصمیمی برای خروج سیمان و فولاد از بورس کالا ندارد و وزیر راه و شهرسازی نیز در صورت اصرار بر این موضوع فقط یک رای در دولت دارد که می‌تواند از آن استفاده کند. با این حساب به نظر می‌رسد دولت برای کاهش هزینه سیمان و فولاد برای نهضت ملی مسکن که پشتوانه قانونی نیز دارد باید به دنبال راهکارهایی نظیر تهاتر یا ارائه انرژی، بهره مالکانه و... با صنایع فولادی سیمانی باشد.

قیمت

۷ میلیون و ۴۰۰ هزار تومان

بخاری ایمن گاز مشهد مدل شروین

قیمت

۳ میلیون و ۴۵۰ هزار تومان

بخاری گازی آزماش مدل میلانو مدل AZGM

قیمت

۵ میلیون تومان

شومینه گازی بلار مدل ۳۲۴

بازار

تخم مرغ؛ کاهش عرضه، افزایش قیمت

۸۵ هزار تن

وزن صادرات تخم مرغ از ابتدای امسال

۱۰۰ میلیون دلار

ارزش صادرات تخم مرغ از ابتدای امسال

۵۶ هزار تومان

نرخ مصوب هر کیلو تخم مرغ برای مصرف کننده

۴۷۳۰۰ تومان

نرخ مصوب هر کیلو تخم مرغ در تولیدی

۱۱۰ هزار تومان

نرخ مصوب شانه ۳۰ عددی برای مصرف کننده

۴۰۰ تن

نیاز روزانه تخم مرغ در تهران

۱/۱ میلیون تن

وزن تولید تخم مرغ در سال گذشته

قیمت تخم مرغ دوباره رو به افزایش گذاشته است. مشاهدات میدانی خبرنگاران داخلی خبری حاکی از آن است که در روزهای اخیر قیمت هر شانه تخم مرغ در سوپرمارکت‌ها به میانگین ۱۵۰ هزار تومان رسیده و گزارش‌هایی از رسیدن قیمت به شانه‌ای ۱۶۰ هزار تومان نیز در هفته گذشته منتشر شده است. این در شرایطی است که تخم مرغ بیش از نیاز بازار داخلی در حال تولید است و بخشی از مازاد تولید به کشورهای دیگر صادر می‌شود. به گزارش همشهری، بازار تخم مرغ که در ۲ ماه گذشته از ثبات نسبی در قیمت برخوردار بود رو به آشفتنگی گذاشته و قیمت این محصول با افزایش همراه بوده است. در سوپرمارکت‌ها شانه ۳۰ عددی تخم مرغ شرکتی از برندهای شناخته شده بین ۱۴۰ تا ۱۶۰ هزار تومان به فروش می‌رسد و تخم مرغ دولتی ۱۱۰ هزار تومانی به میزان نیاز توزیع نمی‌شود. در همین حال، عرضه تخم مرغ در بعضی از میدان میوه و تره‌بار نیز در هفته گذشته کاهش داشته یا تا تأخیر زیاد همراه بوده است. این در شرایطی است که به گفته مسئولان صنفی، عرضه تخم مرغ همچنان بیشتر از تقاضاست و تولیدکنندگان در حال زیاناند چرا که قیمت خرید در مرغداری از نرخ مصوب پایین‌تر است. رئیس هیأت مدیره اتحادیه سراسری مرغداران تخم‌گذار طبق روال در حال تولید است، خبرگزاری‌ها درباره افزایش قیمت تخم مرغ در بازار گفت: طی ماه‌های اخیر قیمت تخم مرغ به دلیل وضعیت مناسب تولید ثبات داشته یا با نوسان اندکی روبه‌رو بوده است، اما قیمت ۱۶۰ هزار تومانی هر شانه تخم مرغ صحت ندارد؛ زیرا همچنان تولیدکنندگان تخم مرغ را با زیان زیر قیمت مصوب می‌فروشند. حمیدرضا کاشانی، درباره وضعیت تولید افزود: اکنون

آموزش

رشد اقتصادی چیست؟

میزان رشد تولید ناخالص داخلی را در هر کشوری، رشد اقتصادی می‌گویند. رشد اقتصادی در کنار نرخ تورم مهم‌ترین مولفه‌های اقتصادی هر کشوری است و بسیاری از نماگرهای اقتصادی با این دو مولفه اصلی سنجیده می‌شوند. اما تولید ناخالص داخلی چیست و چرا رشد آن تا این حد اهمیت دارد؟

تعریف کلاسیک

به‌طور کلی به ارزش کل کالاها و خدمات نهایی که در یک کشور در یک دوره زمانی مشخص تولید می‌شود، تولید ناخالص داخلی می‌گویند. به بیان ساده‌تر، تولید ناخالص داخلی، حاصل جمع ارزش ریالی یا دلاری کل کالاها و خدمات نهایی عرضه‌شده در یک کشور در طول یک دوره زمانی مثلا یک سال است. به عبارتی، وقتی از تولید ناخالص داخلی صحبت می‌کنیم، می‌خواهیم بدانیم در طول یک‌سال، چند تومان یا چند دلار در کل کشور، کالا و خدمت فروخته شده است. در اینجا وقتی از کلمه نهایی استفاده می‌کنیم، منظور خدمات یا کالاهایی است که برای مصرف نهایی خرید شده و خود در یک خدمت یا محصول دیگر به کار برده نمی‌شود. به عبارت دیگر، کالاهای میانی یا واسطه‌ای در تولید ناخالص داخلی محاسبه نمی‌شوند. کالاهای واسطه‌ای کالاهایی هستند که خود مواد اولیه تولید یک کالای دیگر هستند. اقتصاددان‌ها برای توضیح اینکه کالاهای واسطه‌ای یا میانی چه هستند، ارد را مثال می‌زنند و توضیح می‌دهند که وقتی نان را جزو محصولات نهایی حساب می‌کنید، عملاً قیمت آرد هم یکبار لحاظ شده است. برای محاسبه تولید ناخالص داخلی همه مخرج خانواده‌ها، دولت، سرمایه‌گذاری‌ها و تراز تجاری با هم جمع بسته می‌شود. به‌زعم اقتصاددان‌ها، از بین همه جزئیاتی که شامل تولید ناخالص داخلی می‌شوند، تراز تجاری مهم‌ترین آنهاست؛ چرا که نشان‌دهنده کیفیت تولیدات یک کشور و ارزش افزوده‌ای است که در آن

杭州第19届亚运会
The 19th Asian Games

起 / 终点
START & FINISH

فرانک پرتوآذر؛ اولین زن دوچرخه‌سوار ایرانی است که در بازی‌های آسیایی مدال گرفت

تاریخ در رکاب

قایق‌های نقره‌ای

کلکسیون بی‌طلا

تکواندو روز گذشته صاحب یک مدال نقره و یک مدال برنز شد و شمشیربازی هم در گام اول به یک مدال برنز رسید. کاروان ایران برای اولین مدال طلا بی‌تابی می‌کند

اصل ماجرا

سوزه روز

نمایش اشتباهی!

ویدئوی منتشر شده از اعتراض ورزشکار پرورش‌اندام به داورها، سروصدای بسیار زیادی در فضای مجازی راه انداخت و فدراسیون هم بلافاصله حکم محرومیت ۲ ساله رضا بیرانوند را صادر کرد.

در این ماجرا حتی پای اهانت به شهدا هم وسط آمد اما واکنش خود این ورزشکار به این اتهام چه بود؟ آیا او بنیت قبلی چنین کاری را انجام داد یا در شرایط پیش آمده و بدون آنکه نیت خاص و از پیش تعیین شده‌ای داشته باشد، مبادرت به این کار کرد؟

یک اعتراض تند

بیرانوند در مراسم انتخاب بهترین‌های پرورش‌اندام، به شدت از رأی داورها ناراضی و مدعی بود که در مورد او نادوری شده است. معمولاً چنین اعتراض‌هایی، پس از اتمام این مراسم هستند اما این بار خشم کنترل نشده بیرانوند و لگد او به تابلوهای کنار سن، حاشیه‌ساز شد؛ چراکه تصاویری از شهدا روی این تابلوها قرار گرفته بود. بیرانوند بلافاصله پس از آنکه متوجه ماجرا شد، عذرخواهی کرد و تأکید داشت که اصلاً نمی‌دانسته روی این تابلوها، عکس شهدا قرار داده بودند. او به این موضوع اشاره کرد که خودش از خانواده شهداست و اگر می‌دانست چنین تصاویری روی تابلوها قرار گرفته است، هرگز آن کار را انجام نمی‌داد. به هر حال همه چیز به یک عصبانیت لحظه‌ای برمی‌گشت و بزرگ‌تر کردن ماجرا توجیه آنچنانی نداشت. حالا که خود ورزشکار به اشتباهش اعتراف کرده، شاید بهتر باشد کمی منطقی‌تر با این قضیه برخورد شود و ورزشکار با محرومیتی عجیب از دوران حرفه‌اش اش دور نشود.

جای آن عکس‌ها بالاتر از اینجاست

محال است یک مسابقه پرورش‌اندام در ایران برگزار شود و جنجال‌های بزرگی در اطراف آن شکل نگیرد. اخیراً هم باب شده که این مراسم به هتل‌های مجلل می‌روند و به شدت پرزرق و برق برگزار می‌شوند. به هر حال، این ورزش هم طرفداران خاص خودش را دارد اما نسبت چندانی بین داورهای این رشته و تصاویر شهدای ۸ سال دفاع مقدس وجود ندارد. یک ورزشکار، اشتباه بزرگی انجام داده است و اگر هم قرار است مجازات شود بهتر است مرتبط با بهم ریختن نظم و واکنش هیجان‌زده به تصمیم داوران باشد، نه توهین به شهدا. وقتی یک نفر اصرار دارد در سمت درست تاریخ بایستد حق نیست او را به سمت جبهه باطل تشویق کنیم.

خبر کوتاه

فعلا بدون طلا

کاروان ایران در سومین روز از بازی‌های آسیایی تعداد مدال‌هایش را به عدد ۸ رساند اما هنوز سکوی اول این بازی‌ها را لمس نکرده است. ایران تا صبح دیروز با ۳ نقره و ۵ برنز در رده دوازدهم قرار گرفت. نتایجی که دیروز ورزشکاران ایران گرفته‌اند را می‌توانید در این ستون و دیگر صفحه‌های ورزشی ببینید.

جودو | حذف ۲ نفر

مریم بریط که بعد از یک برد و یک باخت به شانس مجدد رفت، با شکست مقابل حریفی از مغولستان از دور رقابت‌ها حذف شد. مهدی فتحی پور دیگر نماینده جودو در این بازی‌ها با یک برد و یک باخت حذف شد.

بسکتبال | شکست اول

تیم ملی ۳ نفره ایران ۲۱ بر ۱۲ مقابل کره جنوبی باخت.

ووشو | فعلا ۲ برنز

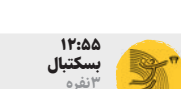
یوسف صبری در وزن ۷۵ کیلوگرم ساندا، عزیز ایسرویلوف از ازبکستان را ناک‌اوت کرد. شهربانو منصوریان هم در مرحله یک چهارم نهایی وزن ۶۰ کیلوگرم ساندا، مقابل گوزل رحمدووا از ترکمنستان به پیروزی رسید. منصوریان و صبری با حضور در نیمه‌نهایی مدال برنزشان را قطعی کردند.

شطرنج | هفتمی، بهترین رده

مینا علی‌نسب و پرهام مقصودلو در روز دوم بازی‌ها و در بخش ریپد حریفان را شکست دادند ولی محمدامین طباطبایی یک مساوی گرفت. علی‌نسب حریفی از تایلند را برد. طباطبایی مقابل بازیکن هند به تساوی رسید و مقصودلو هم حریفی از ژاپن را شکست داد. در حال حاضر مقصودلو در رده هفتم و طباطبایی در رده نهم قرار دارند. علی‌نسب هم نفر شانزدهم جدول است.

برنامه بازی‌ها

عکس: علی شرف‌زاده

عکس: امجدزادگان

پای تخته‌سیاه تهران قدیم

از مکتب‌خانه‌ها و ترکه‌آلبالو تا نسل اول مدارس و دست‌های جوهری

قبرستان و حوزه‌ای که مدرسه شد

در سال ۱۳۱۸ پهلوی اول به دلیل ترس از جایگاه اماکن مذهبی در میان مردم و به منظور تضعیف نفوذ معنوی این اماکن دستور داد در اطراف محله امامزاده زید (ع) در بازار تهران، مدرسه‌ای با متراژ ۳۵۰ متر مربع بسازند تا صحن و موقوفات این بقعه محصور بماند. محدوده این دبستان در طول زمان‌های مختلف بر اساس مصوبه دولت‌های وقت، از ۲۵۰ متر مربع به ۸ هزار متر مربع رسید و به همین خاطر بخش‌هایی از موقوفات امامزاده، مانند غسل‌خانه، قبرستان، حجرات طلاب، آشپزخانه و تکیه امامزاده زید، نیز به این محدوده اضافه شد که با تخریب آنها دبستان حافظ را ساختند. ساختمان دبستان حافظ توسط «رولان دوپول» فرانسوی، مهندس، معمار و شهرساز بین‌المللی که بناهای زیادی به شیوه معماری مدرن در تهران و برخی از شهرهای ایران طراحی کرده، بنا شد. همچنین نام این مدرسه که در ۹ بهمن ۱۳۸۴ به شماره ۱۴۲۶۰ در فهرست آثار ملی ثبت دولتی با وجود این، اکنون متروک و به حال خود رها شده است.

ملاقات با نسل اول مدارس طهران

در هجدهمین تور تهرانگردی مرکز تهران‌شناسی همشهری سراغ موزه کتاب‌های آموزشی دوره مشروطه و نخستین مدارس پایتخت رفته‌ایم

شکل گرفتند و محصلان پشت میز و نیمکت نشین شدند. آغاز سال تحصیلی جدید و ماه مهر بهانه‌ای بود تا مقصد هجدهمین تور تهرانگردی مرکز تهران‌شناسی همشهری به بازدید از نخستین و خاص‌ترین مدارس پایتخت اختصاص یابد. در این تور نصرالله حدادی، تهران‌شناس و برخی از فرهیختگان ما را همراهی کردند.

مکتبخانه‌ها تا چند نسل پیش تنها کانون آموزشی‌ای بودند که شاگردان در آنها پای درس میرزای نشسته در گوشه مسجدی قدیمی یا یک حجره کوچک، روی چند حصیر یا چمباتمه زده بر نمک کف مکتبخانه، آموزش بچه‌ها بر این منوال پیش می‌رفت تا اینکه قریب به یک قرن قبل در تهران، نخستین مدارس مدرن آرام آرام

نخستین‌ها در نخستین مدرسه

این مدرسه در روزهای پایانی آذرماه سال ۱۲۳۰ افتتاح شد و قرار بود «مکتب شاهی» یا «مدرسه نظامی» نامیده شود. تابلوهایی که در این اتاق‌ها نصب شده نشانگر حقایق تاریخی است و به ما یادآوری می‌کند که سند بسیاری از نخستین‌های تهران و کشور با نام این مدرسه گره خورده است؛ از جمله نخستین عکاسخانه، چاپخانه (چاپ‌سنگی) و نخستین زورخانه. اما جالب‌ترین آنها سندی است که نشان می‌دهد نخستین کالبدشکافی نوین در ایران توسط دکتر پولاک در این مدرسه که انجام شده و در این مکان به ثبت رسید. دکتر پولاک اتریشی برای آموزش بهتر به دانش‌آموزان رشته طب، جسدی را در این مدرسه کالبدشکافی می‌کند تا شاگردانش با آناتومی بدن انسان آشنا شوند. علاوه بر آن، نخستین کتاب‌های پزشکی متعلق به پولاک نیز در این مدرسه نوشته شد. از سوی دیگر نخستین دستگاه رادیولوژی توسط دکتر حسینی و در کلاس‌های درس دارالفنون ابداع شده است. این دستگاه که طول آن بیش از ۴۰ متر است هم‌اکنون در موزه شخصی دکتر حسینی نگهداری می‌شود. کمتر کسی می‌داند که نخستین فرستنده رادیویی هم توسط دکتر حسینی در دارالفنون ساخته شد. همچنین نخستین کتاب درسی کشور در دارالفنون منتشر شد.

خیابان ناصر خسرو

اتاق موزه در دارالفنون

نخستین مقصد تور تهرانگردی مرکز تهران‌شناسی همشهری، حوالی میدان امام خمینی (ره) و در خیابان ناصر خسرو است؛ مدرسه‌ای که حکم دانشگاه را داشته و در روزگاری نه چندان دور نخبه‌های علمی، فرهنگی و هنری بسیاری را پرورش داده است؛ مدرسه «دارالفنون» یا خاستگاه نخستین‌های علمی کشور. وارد حیاط مدرسه که می‌شویم، رنگ مدرسه، سمت چپ، بر سینه دیوار و زیر مسیر شاه‌رو (مسیری که ناصرالدین شاه برای بازدید از مدرسه از آن عبور می‌کرد و به قسمت شاه‌نشین می‌رفت) قرار دارد؛ رنگ زنگار گرفته‌ای که طناب بلندی به آن اویزان است و اغلب پادشاهان، وزرای دوره قاجار و پهلوی اول، این رنگ را به صدا درمی‌آوردند تا دانش‌آموزان، فراگیری علم را آغاز کنند. این بار اما کوچک‌ترین گردشگر تور تهرانگردی این رنگ کهنسال را در آستانه سال تحصیلی به صدا درمی‌آورد و بار دیگر طنینش در حیاط این بنای کهن می‌پیچد و ما را به سال‌های دور دست می‌برد. آنطور که در نسخه‌های خطی دوره قاجار آمده، در ۱۲ دوره تحصیلی بیش از هزار و ۱۰۰ نفر از مدرسه دارالفنون فارغ‌التحصیل شدند که برخی از آنها به مقام‌های عالی علمی و سیاسی رسیدند و در تحول تدریجی جامعه ایرانی و بسط و گسترش دانش و فناوری‌های نوین نقشی اساسی ایفا کردند و برخی دیگر در حوادث مهم تاریخی و سیاسی نقشی غیرقابل انکار داشتند. هر چند امروز کلاس‌های درس این مدرسه قدیمی خالی از دانش‌آموز است، اما این اتاق‌ها به موزه‌ای از گنجینه‌های نخبگان پایتخت تبدیل شده تا اسم و رسم این

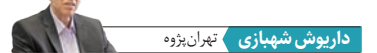
دانش‌آموزان از زبان نیتقد و از خاطر نرود. نصرالله حدادی، تهران‌شناس و کارشناس تور تهرانگردی نخستین مدارس پایتخت، درباره این موزه روایت می‌کند: «اکنون هر کدام از این کلاس‌ها به معرفی مشاهیر علمی، فرهنگی و هنری ایران اختصاص داده شده و به‌عنوان «اتاق موزه» از آنها نام برده می‌شود. اکنون مدرسه دارالفنون شامل ۱۷ اتاق موزه با نام‌های مشاهیر، شهدای دانش‌آموز، شهدای فرهنگی، وزرا، دانش‌آموزان و معلمان و اتاق موزه مشاهیر نام و امیر کبیر است. مثلاً در اتاق موزه مشاهیر نام و چهره‌های سیدمحمد فرزاد، شهید سیدمحمد بهشتی، جبار باغچه‌بان، شمس‌الاحمد، فریدون آدمیت، محمد معین، نادر ابراهیمی و... به‌عنوان شخصیت‌های مهم و تأثیرگذاری که در دارالفنون تحصیل کرده‌اند روی دیوار این اتاق نقش بسته است. عباس اقبال آشتیانی، مورخ بزرگ که کتاب‌های ارزشمند و مهمی به تحریر درآورده یا عبدالغفار نجم‌الملک که در این مدرسه رشته ریاضی خواند و نخستین ایرانی‌ای بود که نقشه دارالخلافه را به سبک غربی تهیه کرد و به‌عنوان معلم در دارالفنون تدریس می‌کرد.»

مادر دانشگاه علم و صنعت

«هنرستان ماندگار صنعتی»، نخستین مدرسه فنی کشور که بعدها به هنرستان تبدیل شد در خیابان سی‌تیر واقع است. تاریخ تأسیس هنرستان - هفدهم اردیبهشت ۱۲۸۶ - به همراه نام مهندس آلمانی و معمار ایرانی آن بر سنگ کوچکی حک و کنار پله‌های ورودی اتاق مدیر مدرسه نصب شده است. این مدرسه نخستین مدرسه ایران و آلمان بود که جنگ جهانی اول باعث شد تا دولت آلمان حمایت‌های مالی خود را از آن قطع کند. رضاخان هم با تصویب بودجه‌ای برای مدرسه، بعد از جنگ جهانی اول، شرط آموزش دروس عمومی و فنی و حرفه‌ای را در کنار آموزش زبان آلمانی برای آن تعیین می‌کند. همین مسئله باعث می‌شود تا این مدرسه در بهمن ۱۳۰۳ برای ارائه تعلیمات حرفه‌ای و تربیت تکنیسین در مقطع متوسطه به هنرستان صنعتی تبدیل شود. به همین خاطر دولت آلمان هم به رسم قدرانی، ماشین‌آلاتی را به این مجموعه هدیه کرد. همچنین نخستین گروه فارغ‌التحصیلان مدرسه در سال ۱۳۰۷ مدرک گرفتند و دوره عالی فنی را در ساختمان همجوار سپری کردند. این ساختمان در واقع به مادر دانشگاه علم و صنعت مشهور است.

تنبيه با تر که اَلبالو!

تنبيه دانش‌آموزان رابطه مستقیمی با شیوه‌های آموزش سنتی و مدرن در مدارس و سیستم آموزشی کشور داشت. تا قبل از عمومیت یافتن مدرسه‌های جدید، «مکتب» اصلی‌ترین و تنها مکان برای سوادآموزی به شیوه سنتی به‌شمار می‌رفت. در دوره محمدشاه قاجار نخستین مدرسه به شیوه جدید در ایران توسط میسیونرهای آمریکایی و کشیشی به نام «پریکینز» در شهر ارومیه تأسیس شد. اوایل دوره ناصری و در صدارت امیر کبیر، مدرسه دارالفنون در تهران دایر شد که در آن علوم جدید تدریس می‌شد. این مدرسه ابتدا مخصوص شاهزاده‌های قجر و رجال بود و بعدها به‌خصوص در دوره پهلوی عمومی شد؛ اما راه‌اندازی دارالفنون، از همان ابتدا تحول بزرگی در آموزش به‌شمار می‌آمد. در دوره مظفرالدین‌شاه شاهد راه‌اندازی مدارس جدید در تهران و شهرهای دیگر هستیم که به شیوه مدرن اداره می‌شدند. در این دوره انجمن معارف تشکیل شد که نقش مهمی در ایجاد مدارس جدید داشت. البته راه‌اندازی چنین مدرسه‌ای همواره با مخالفت عده‌ای سنت‌گرا و خرافه‌پرست روبه‌رو می‌شد. تخریب، آتش‌سوزی و تهدید به مرگ برای موسسان مدرسه که به شیوه مدرن اداره می‌شدند، به ویژه مدرسه‌ای که مخصوص دختران بود، بارها این مدارس را به تعطیلی کشاند. اگر چه در دوران مظفرالدین‌شاه تعداد مدارس به شیوه جدید رو به افزایش بود اما مکتبخانه‌ها از بین نرفت و همچنان در دوره پهلوی اول و دوم ادامه داشت. اغلب خانواده‌ها ترجیح می‌دادند فقط فرزندان پسر را به مکتب بفرستند. معلم پسرها با نام «مُلا» و معلم دخترها با نام «مُلا بچی» شناخته می‌شد. تنبيه در مکتبخانه، به‌ویژه برای پسرها، به‌صورت خیلی شدید اعمال می‌شد. نه خانواده‌ها و نه شاگردان، هیچ‌کس به تنبيه اعتراضی نمی‌کرد. به نظر می‌رسد جامعه تنبيه را به عنوان یک قانون پذیرفته بود و جزو هنجارهای اجتماعی به‌شمار می‌آمد. فلک کردن یکی از شیوه‌های رایج تنبيه بود. شاگردی که مورد خشم ملا قرار گرفته بود، روی زمین به پشت می‌خوابید. کف پای فرد خاطی را که برهنه بود، وسط چوبی بسته و دوسر چوب توسط ۲ شاگرد دیگر گرفته می‌شد و معلم خشمگین هم ترکه‌ای را چندین بار بر کف پای شاگرد می‌زد. وسیله تنبيه، ترکه اَلبالو بود که چندساعتی قبل از شروع مجازات، توی حوض خیس خورده بود تا هنگام کوبیدن بر کف پای شاگرد، نشکند. فلک کردن، تنبيهی بسیار مرسوم، به‌ویژه در دوران قاجار، بود و نه فقط برای شاگردان، بلکه برای رجال سیاسی هم اعمال می‌شد. در دوره‌های بعد از قاجار، تنبيه همچنان در مدارس وجود داشت که عمدتاً توسط ناظم مدرسه انجام می‌شد. خوشبختانه اکنون با ممنوعیت تنبيه، کار آموزش مدارس مجاز به استفاده از این شیوه غلط تربیتی در مدارس نیستند.

مدرسه بانو جی یا انوشیروان دادگر

مدرسه انوشیروان دادگر که به مدرسه نوشیروان جی تا نیز معروف است در سال ۱۳۱۵ و در زمان حکومت پهلوی اول ساخته شد. این بنا توسط بانویی نیکوکار به نام راتن بایی بانو جی یا همان بانو جی تا تا با سرمایه ۱۰۰ هزار روبیه پی‌ریزی شد. برای ساخت این مدرسه راه‌باب گشتاسب فیروزگر و میرزا اردشیر ۱۰ هزار مترمربع از زمین‌های خیابان شاهپور را خریدند. جالب است بدانید که نام مدرسه انوشیروان دادگر در فهرست آثار ملی ایران نیز به ثبت رسیده است. این مدرسه دخترانه که به عنوان نخستین دبیرستان دخترانه در تهران شناخته می‌شود همچنان فعال و در خیابان انقلاب و بین خیابان‌های حافظ و ولی عصر (عج)، ترسیده به پل کالج واقع شده است.

خیابان: منوچهری

مدرسه دختران تارک دنیا

در میان هیاهو و شلوغی خیابان منوچهری به کوچهای می‌رسیم که نام «ژاندارک» روی تابلوی آن جا خوش کرده است. وارد کوچه که می‌شویم همین نام روی نمای آمارت پارتیمان چندطبقه‌ای به شکل لاتین و فارسی نشان می‌دهد که نشانی را درست آمده ایم. ایستگاه دوم تور تهرانگردی مدرسه دخترانه ژاندارک است؛ مدرسه‌ای که نخست برای تحصیل دختران تارک دنیا، دختران ارمنی و اقلیت‌های مذهبی فعالیت داشت و بخشی از مدرسه هم به سرپناه دختران کم‌بضاعت اختصاص پیدا کرده بود. تاریخچه این مدرسه را کارشناس تور روایت می‌کند: «در سال ۱۲۶۵ نخستین گروه از آمریکایی‌ها، تحت عنوان میسیونرهای مذهبی، به ایران می‌آمدند و در نقاط مختلف مدرسه می‌ساختند. مدرسه ژاندارک هم جزو همین مدارس است. در اسناد تاریخی، این مدرسه به مدرسه سورها (دختران

تارک دنیا) نیز معروف بود. مکان نخستین «مدرسه ژاندارک» کوچک بود و خواهران سن ژوزف تصمیم می‌گیرند در محلی بزرگ‌تر این مدرسه دخترانه را دایر کنند. بنابراین، «مشیرالدوله پیرنیا»، از رجال قاجاری، بخشی از باغ خانه‌اش به مساحت حدود ۶۲۰۰ مترمربع را برای ساختن مدرسه به آنها هدیه می‌کند و به دلیل دوستی بانیکلا مارکف ساخت و طراحی این مدرسه را به او می‌سپارد. این معمار در سال ۱۳۰۴ خورشیدی، کالج آمریکایی‌ها (مدرسه البرز) را می‌سازد. به همین دلیل بسیاری مدرسه ژاندارک را «البرز دخترانه» می‌دانند. این مدرسه دخترانه با مدیریت خواهران روحانی «سن ژوزف» آغاز به کار کرد.

آموزش زبان بیگانه ممنوع!

در ابتدا مدرسه تحت مدیریت فرانسوی‌ها اداره می‌شد و تا چند سال پس از انقلاب اسلامی نیز در آن حضور داشتند. حیاط پشتی مدرسه که ساختمانی کوتاه و یک طبقه داشت، مدرسه‌ای برای دختران کم‌بضاعت و در مانگاه خیریه‌ای مخصوص مادران کم‌بضاعت بود. مدرسه شامل دوره ابتدایی و دوره متوسطه بود. دانش‌آموزان ارمنی و مسلمان در کلاس‌های جداگانه تحصیل می‌کردند. فارسی در کلاس ارمنه تدریس نمی‌شد، هر چند که از سال ۱۳۰۴، بنا به بخشنامه وزارت معارف، درس فارسی

در ابتدا مدرسه تحت مدیریت فرانسوی‌ها اداره می‌شد و تا چند سال پس از انقلاب اسلامی نیز در آن حضور داشتند. حیاط پشتی مدرسه که ساختمانی کوتاه و یک طبقه داشت، مدرسه‌ای برای دختران کم‌بضاعت و در مانگاه خیریه‌ای مخصوص مادران کم‌بضاعت بود. مدرسه شامل دوره ابتدایی و دوره متوسطه بود. دانش‌آموزان ارمنی و مسلمان در کلاس‌های جداگانه تحصیل می‌کردند. فارسی در کلاس ارمنه تدریس نمی‌شد، هر چند که از سال ۱۳۰۴، بنا به بخشنامه وزارت معارف، درس فارسی

گنجینه‌نماهای آموزش و پرورش

در نیستان نهم خیابان پاسداران موزه‌های متفاوت با حس و حالی عجیب پذیرای گردشگران تور تهرانگردی همشهری است؛ موزه‌ای که با بهترین‌های شیشه‌های مخاطبان‌ش راه‌سالیانی می‌برد که محصلان پشت نیمکت می‌نشستند و به صدای معلم گوش می‌دادند. کتاب‌ها با کاغذ کاهی و جلدهایی که برخلاف کتاب‌های آموزشی امروز هیچ نقش و نگاری روی آن نیست تا دانش‌آموز را به خواندن ترغیب کند پیش روی ماست و جالب اینکه عنوان برخی از آنها به سختی تلفظ و خوانده می‌شود. این موزه گنجینه‌ای از نمادها و کتاب‌های آموزش و پرورش ماست که از تاسیس دارالفنون تا امروز را در بر می‌گیرد؛ نمایش کتاب‌های آموزشی یک قرن در کنار هم. کتاب‌های هر دهه آموزشی در یک یا ۲ بهترین شیشه‌ای قرار دارند و کارنامه‌ها و مدارک تحصیلی هم روی در و دیوار این موزه جا خوش می‌کردند. عبدالله شیرازی، مسئول موزه گنجینه‌نماهایی از آموزش و پرورش مدرسه‌ای در ایران، توضیح می‌دهد: «سال ۹۶ به فکر راه‌اندازی این موزه افتادیم و آن را دنبال کردیم. تصور ما این بود که در اغلب خانه‌ها، موزه کوچکی از وسایل دوران تحصیل اعضای خانواده، مانند گذشتگان‌شان، پدر بزرگ و مادر بزرگ‌ها، وجود دارد که تاریخ نظام آموزشی و محصل بودن آنها را یادآوری می‌کند. بر همین اساس، تصمیم گرفتیم در این مدرسه موزه‌ای ایجاد کنیم و این وسایل تاریخی را مانند گنجینه‌های گرانبه‌ای دیگر نسل‌ها حفظ کنیم و به یادگار بگذاریم. به تصویر کشیدن تاریخ آموزش و پرورش جدید بعد از دوره دارالفنون دستاورد این موزه بود. محوریت نخست آشنایی با مشاهیر تعلیم و تربیت و بخش دوم به سیر تغییر و تحولات نظام جدید آموزشی اختصاص یافت. در همین زمینه برنامه هوشمندی طراحی کردیم تا علاقه‌مندان در این موزه با مشاهیر، استادان تعلیم و تربیت و دانشمندی که در این عرصه به نوعی تأثیرگذار بودند، آشنا شوند و اطلاعات جامع و کاملی از آنها در اختیار داشته باشند. همچنین در بخش دوم به گردآوری آثار و تالیفات کتاب‌های درسی و تغییرات قوانین تعلیم و تربیت پرداختیم. از قانون اساسی تعلیم و تربیت زمان مشروطه گرفته تا آخرین مصوبات مجلس قانونگذاری آموزش و پرورش که بیش از ۱۰۳ سال از قدمتش می‌گذرد. همچنین گنجینه کتاب‌های درسی، از نخستین کتاب درسی که در دارالفنون تألیف شده گرفته تا کتاب‌های مرحوم استاد احمد آرام که بیشترین تعداد کتاب‌های دارالفنون را دارند، در این موزه گردآوری و به نمایش گذاشته شده است. تلاش کردیم موزه‌های غنی ایجاد کنیم. در همین راستا فهرست بلندبالایی از رؤسای آموزش و پرورش که کارهای مهمی در کارنامه فعالیت‌هایشان دارند تا به امروز تهیه و تنظیم شده که به‌عنوان سند در اختیار پژوهشگران و مراجعه‌کنندگان قرار داده می‌شود. در واقع از آرشیو غنی کتاب‌های آموزشی دوره مشروطه نگهداری می‌کنیم.»

البرز یا سرپناه محصلان بی‌بضاعت

مدیر مدرسه البرز دستور داده بود در مدرسه یک شبانه‌روزی هم بسازند. در سال ۱۲۹۶ نخستین ساختمان شبانه‌روزی که در آن زمان تالار مک کورمیک نام داشت، ساخته شد، اما بعداً تخریب شد و از بین رفت. سپس زنی به نام هابین مورا از آمریکا به اینجا آمد و در سال ۱۳۱۲ شبانه‌روزی دیگری را به نام «تالار لینکلن» ایجاد کرد و در کنار آن یک کلینیک یا بیمارستان کوچک هم ساخت که اکنون جزو فضای مدرسه شهید شرافت است اما تالار لینکلن دوام چندانی نداشت.

تحصیل دانش‌آموزان بی‌بضاعتی را که خودش تشخیص می‌داد از توانایی مالی مناسب برخوردار نیستند، فراهم کند. به همین خاطر افراد بسیاری که توان مالی کمی داشتند، توانستند در این پانسیون درس بخوانند و موفق شوند و امروز از آنها به‌عنوان افراد نخبه و تأثیرگذار نام برده می‌شود.

اکبر کائینی روایت می‌کند: «سال ۱۳۲۲ مرحوم دکتر سیدمحمدعلی مجتهدی گیلانی که بعدها پاتی بزرگ‌ترین دانشکده‌های صنعتی کشور شد، مدیریت البرز را برای ۳۵ سال متوالی به‌عهده می‌گیرد. در نهایت با مدیریت او این بخش با نگاهی متفاوت فعال‌تر از قبل شد. مجتهدی گیلانی تصمیم می‌گیرد پانسیون و می‌اجتاج

اولین مدرسه شبانه‌روزی پایتخت

مدرسه‌ای که در دامنه رشته کوه البرز در سال‌های دور در چهارراه کالج راه‌اندازی شد، مقصد بعدی تور تهرانگردی مرکز تهران‌شناسی همشهری است. مدرسه البرز، بعد از دارالفنون، یکی از قدیمی‌ترین بناهای آموزشی شهر تهران محسوب می‌شود. این مدرسه ابتدایی بود، اما هم‌زمان با مدیریت دکتر جردن به دبیرستان تبدیل شد. اکبر کائینی، استاد برجسته دانشگاه و آموزگار قدیمی مدرسه البرز، نقل شنیدنی و متفاوتی از این مدرسه تاریخی دارد. او به سال‌های نخست فعالیت این مدرسه اشاره می‌کند: «در آن دوران، برخلاف سایر مدارس، خانه‌هایی برای زندگی کارکنان این مدرسه از جمله «ساموئل مارتین جردن»، مدیر مدرسه، در این فضا ساخته شد. هنوز هم بخشی از خانه وجود دارد که قسمتی از آن به خانه‌موزه جردن و بخش دیگر به فناوری‌های روز، همچون

مدرسه‌ای به یاد پسر

دبیرستان «فیروز بهرام» را بهرام جی بیگاجی از زرتشتیان سرشناس و ثروتمند هندی که در تهران سکونت داشت به یاد فرزندش فیروز بهرام بیگاجی ساخت. فیروز بهرام در هشتم‌دی ماه سال ۱۲۹۴ در جنگ جهانی اول بر اثر اصابت آذره‌ها در کشتی در دریای مدیترانه کشته شد. بهرام جی بیگاجی برای ساخت این مدرسه که سال ۱۳۱۱ افتتاح شد حدود ۷۰ هزار روبیه هزینه کرد. این مرکز آموزشی در آغاز دخترانه بود و پس از ساخت دبیرستان انوشیروان دادگر و انتقال دانش‌آموزان دختر به آن، پذیرای دانش‌آموزان پسر شد. در ابتدا از مجموع ۵۷۵ دانش‌آموز این مدرسه ۱۵۴ نفر زرتشتی بودند و سهراب سفرنگ، نخستین مدیر این دبیرستان بود که مدت ۱۱ سال اداره آن را به‌عهده داشت. پلان ساختمان متقارن و بی‌رونگراست و در طراحی آن، تلفیقی از معماری اصفهانی و سبک نئوکلاسیک غربی استفاده شده. در ضلع غربی این دبیرستان نیز ساختمانی ۲ طبقه با ۱۴ اتاق وجود دارد که در سال ۱۳۲۵ توسط شخصی به نام اردشیر آذرگشسب به یاد فرزندش اسفندیار که در چهارده‌سالگی بر اثر حادثه فوت کرد، ساخته شد تا برای آموزش‌های جبرانی دانش‌آموزان به کار گرفته شود. این بنا، ساختمان اسفندیار نام دارد که اکنون مجاور دبیرستان فیروز بهرام است.

نخستین مدرسه اسلامی و انقلابی تهران

شهید بهشتی، رجایی و باهنر معلمان مدرسه کمال بودند

تدریس می‌شد. فعالیت‌های دبیرستان کمال تنها به دانش و اخلاق خلاصه نمی‌شد و کم‌کم وارد حوزه سیاست شد. بالاخره با فشار ساواک در اسفندماه ۱۳۵۲ امتیاز دبیرستان لغو شد. این مدرسه بعد از انقلاب دوباره فعال شد. از مدرسان معروف مدرسه می‌توان به شهید محمودجواد باهنر، دبیر دین و زندگی؛ شهید سیدمحمد بهشتی، دبیر زبان خارجه؛ و شهید محمدعلی رجایی، دبیر ریاضیات نام برد.

پس از جنگ جهانی دوم حاج شیخ عباسعلی اسلامی از فعالان فرهنگی و مذهبی امتیاز نخستین دبستان اسلامی را گرفت و مدرسه‌ای در محله نارمک برپا کرد. او به همراه پدالته سبحانی از سیاستمداران معروف چراغ این مدرسه را روشن کردند و نخستین مدرسه اسلامی تهران را بنیان نهادند. در این مدرسه علاوه بر برنامه‌های درسی وزارت فرهنگ، قرآن، فقه و اصول عقاید اسلامی

حاصل جست‌وجوی همشهری محله برای پیدا کردن نخستین مدرسه‌های تهران در این اینفوگرافی پیش‌روی شماست

زنگ اولین‌ها در پایتخت

تهران را باید مهد نخستین مراکز آموزشی دانست؛ مدارسی که برای نخستین بار بنا شدند و مردان و زنان بسیاری برای یادگیری آنها و توسعه نظام آموزشی کشور تلاش کردند و رنجامه‌ها نگاشته‌اند. بی‌شک در این مدارس بسیاری از حکما، شعرا، اطبا، منجمان، دبیران، مستوفیان، مفسران، سیاستمداران و مانند این بزرگان و اندیشمندان تحصیل کرده‌اند و خاطرات زیادی در لابه‌لای اوراق تاریخ این شهر به یادگار گذاشته‌اند.

نخستین مدرسه حوزوی

نام: مدرسه مروی

سال: ۱۲۹۱ شمسی

موقعیت: کوچه مروی

مدرسه مروی یا همان فیضیه تهران حدود سال ۱۲۹۱ شمسی به همت محمدحسین خان، ملقب به فخرالدوله مروی در زمان فتحعلی‌شاه بنا شد؛ مدرسه‌ای بر پایه علوم دینی و شیعی که علمای بزرگی آنجا تدریس و تحصیل می‌کردند و همچنان یکی از معتبرترین حوزه‌های علمیه کشور است.

نخستین هنرستان صنعتی

نام: هنرستان ماندگار صنعتی

سال: ۱۲۸۶ شمسی

موقعیت: خیابان ۳۰ تیر

سال ۱۲۸۶ نخستین هنرستان فنی تهران به همت یک مهندس آلمانی در تهران تأسیس شد. هنرستان با پذیرش ۴۰ شاگرد که به گواهی اسناد موجود بزرگ‌ترین آنها ۱۸ و کوچک‌ترین شان ۸ سال داشت فعالیت خود را آغاز کرد. این هنرستان بعدها به‌عنوان هنرستان صنعتی تهران به فعالیت خود ادامه داد.

نخستین مدرسه علوم سیاسی

نام: مدرسه علوم سیاسی

سال: ۱۲۷۸ شمسی

موقعیت: بین لاله‌زار و فردوسی

نخستین مدرسه سیاسی تهران مدرسه‌ای بود که به‌منظور تعلیم علوم سیاسی به فرمان مظفرالدین‌شاه قاجار در ۲۸ آذر ۱۲۷۸ خورشیدی در تهران افتتاح شد. ریاست این مدرسه ابتدا برعهده میرزااحسن خان مشیرالملک بود. او در نطق افتتاحیه مدرسه اظهار کرد که هدف مدرسه علوم سیاسی این است که از میان خانواده‌های نجیب و اصیل مملکت شاگرد بپذیرد. شاگردان از ۱۲ سالگی وارد این مدرسه می‌شدند.

نخستین مسجد-مدرسه

نام: مدرسه سپهسالار

سال: ۱۲۵۸ شمسی

موقعیت: بهارستان

مدرسه سپهسالار توسط میرزااحسن خان سپهسالار، صدراعظم ناصرالدین‌شاه قاجار بنا شده است. معماری این مسجد و مدرسه از شاهکارهای معماری مذهبی ایران است که در آثار ملی کشور ثبت شده است. تلفیق مسجد و مدرسه باعث شده بود تا بیشتر علوم تدریسی این مدرسه بر پایه فقه و دین باشد.

مرور خاطرات معلم قدیمی شمیران
یک قرآنی‌های میرزا فرهمند
سه‌م بچه‌درس خوان‌ها

عباس صالحی معتمد محله

درس خواندن بچه‌ها در روزگارانی که خبری از مدرسه به شیوه امروزی نبود، دغدغه بسیاری از افراد خوشنام و معتبر محله بود. یکی از کسبه قدیمی و خوشنام تجریش که نامش هنوز هم در یاد اهالی باقی مانده حاج‌آقا میرزا فرهمند است که در گویش محلی به او می‌فرمودند می‌گفتند. میرزا سواد قرآنی داشت و بر حلال بودن کسب و کارش دقت می‌کرد. او سر راه رفتن به مغازه، هر جا پسر بچه‌ها را می‌دید تشویق شان می‌کرد تا درس بخوانند و باسواد شوند. بعضی از پسر بچه‌های بازگوش و گریزان از درس خواندن تا میرزا را می‌دیدند پا به فرار می‌گذاشتند. اما در میان آنها بودند افرادی که نصیحت میرزا را اویزه گوش خود کردند و حالا برای خودشان به جایی رسیده‌اند. یکی از آنها دکتر دندانپزشک حسن صالحی مقدم است که خاطراتی از جایزه‌های یک‌قرآنی میرزا دارد.

عباس صالحی از معتمدان محله تجریش روایتی را که از دکتر صالحی مقدم شنیده برایمان نقل می‌کند: «آنطور که شنیده‌ام، میرزا درس مکتبی خوانده بود و سواد قرآنی داشت. هر وقت پسر بچه‌ها را در کوچه می‌دید از آنها می‌خواست سفت و سخت درس بخوانند. گاهی هم به هر کدام که اهل درس و سواد بودند یک قرآن جایزه می‌داد. بچه‌ها در خانه‌ای که کنار امامزاده صالح (ع) بود، جمع می‌شدند و پای درس میرزا می‌نشستند»

خاطره دیگر دکتر صالحی مقدم به زمانی برمی‌گردد که در درس انگلیسی می‌خوانده‌است: «آن زمان علاوه بر اینکه پای درس میرزا می‌نشستم، به مدرسه هم می‌رفتم. یک روز در مسجد زبان انگلیسی می‌خواندم تا میرزا بیاید و درس را شروع کند. وقتی خادم مسجد متوجه شد، به پدرم گفت اجازه نده پسر ت درس بخواند، کافر می‌شود! میرزا وقتی این حرف را شنید مزد خادم را توی پاکت گذاشت و به او داد و گفت دیگر به خادم احتیاجی نداریم. تو با این حرف زدنت آدم‌ها را به بیراهه می‌کشی و بچه‌ها را از درس خواندن سرد می‌کنی.» حرف میرزا و تشویق به درس خواندن انگیزه‌ای شد تا دکتر صالحی مقدم درس خواندن را تا رفتن به دانشگاه در رشته دندانپزشکی ادامه دهد.

نخستین دبستان دخترانه تهران با درس آشپزی

نام: مدرسه دوشیزگان

سال: ۱۲۸۵ شمسی

موقعیت: نزدیک دروازه محمدیه در بازار حاجی محمدحسین نخستین دبستان دخترانه تهران به روش جدید تعلیم و تربیت را بی‌بی‌خانم استرآبادی بانام «دوشیزگان» در سال ۱۲۸۵ شمسی بعد از انقلاب مشروطه بنا نهاد. در این مدرسه دانش‌آموزان بین ۷ تا ۱۲ سال سن داشتند. بی‌بی‌خانم برای تشویق والدین درس آشپزی را نیز به درس‌ها اضافه و مرکزی را برای آموزش کارهای دستی افتتاح کرد.

نخستین مدرسه نظام تهران

درس نظام در باغشاه

نظامی را صادر کرد. او نخستین مدرسه نظام تهران را که به نام مدرسه کل نظام معروف بود در باغشاه راه اندازی کرد. در این مدرسه گذشته از برنامه وزارت فرهنگ، موضوعات نظامی نیز تدریس می شد و شاگردان پس از گذراندن دوره چهارساله به دوره عالی راه می یافتند. دروس ارائه شده در مدرسه نظام شامل تاکتیک و خدمات صحرائی، مشق های نظامی، ریاضیات، زبان خارجی (فرانسه و انگلیسی) بود.

اگر چه ساماندهی و آموزش نظامی در همه ادوار تاریخ ایران وجود داشته است اما در دوره صفوی و بعد از شکست های پی در پی در برابر عثمانی بود که به طور جدی پیگیری شد. پس از آن تاریخ شکل تربیت نیروی نظامی تغییر کرد، چون تا پیش از آن آموزش نظام به شکل عمومی و طایفه ای بود. رضاخان در دی ماه ۱۳۰۰ شمسی زمانی که به وزارت جنگ منصوب شد دستور متحدالشکل کردن نیروهای

نخستین مدرسه نوین آموزشی شمیران

نام: مدرسه ملی دز اشیب

سال: ۱۲۸۲ شمسی

موقعیت: روستای دز اشیب

در منطقه شمیران، پیش از انقلاب مشروطه، در روستای دز اشیب نخستین مدرسه نوین شمیرانات گشایش یافت. این مدرسه که فعالیت آن منحصر به فصل تابستان می شد، در واقع شعبه ای از مدرسه مظفریه تهران به شمار می آمد و به دستور مخبر السلطنه، نایب کل وزارت علوم وقت، تأسیس شد. بنا بود آن دسته از خانواده های دانش آموزان تهرانی که در تابستان به بیلاق شمیران منتقل می شوند، در شمیران نیز امکان ادامه تحصیل فرزندان خود را داشته باشند.

نخستین مدرسه نابینایان

نام: شهید محبی

سال: ۱۳۴۳ شمسی

موقعیت: محدوده بلوار آیت الله کاشانی و شهرزبیا

نخستین مدرسه نابینایان سال ۱۳۴۳ در غرب تهران کار خود را شروع کرد. دکتر حسن علوی، بنیانگذار مدرسه نابینایان تهران، آن را در بخش های آموزشی و کارگاهی بنا نهاد. اسم مدرسه بعد از انقلاب به نام شهید محبی، از دانش آموزان شهید این مدرسه تغییر یافت.

نخستین مدرسه ناشنوایان

نام: باغچه بان

سال: ۱۳۱۲ شمسی

موقعیت: یوسف آباد

نخستین مدرسه ناشنوایان تهران سال ۱۳۱۲ در محله یوسف آباد به همت مرحوم میرزا جبار عسگرزاده مشهور به جبار باغچه بان تأسیس شد. این آموزشگاه با ۳۹ دانش آموز، ۲۵ کادر آموزشی و خدماتی و

نخستین مدرسه روستایی غرب

نام: مدرسه فرمانفرمایان

سال: ۱۳۲۲

موقعیت: محله پونک

معصومه بانو، یکی از همسران ارباب فرمانفرما، زن خیر و نیک اندیشی بود که زمین این مدرسه را وقف کرد و به همت اهالی ساخته شد. مدرسه فرمانفرمایان در نزدیکی امامزاده عینعلی و زینعلی (ع) پونک قرار دارد. البته این روزها دیگر کاربری مدرسه ندارد و مسکونی است.

۲۵ کلاس درس فعالیتش را آغاز کرد و در گذر زمان به تعداد کلاس ها و دانش آموزان و کادر آموزشی افزوده شد.

نخستین مدرسه کشاورزی

نام: مدرسه فلاح ناصری

سال: ۱۲۷۹

موقعیت: چهار دانگه تهران

نخستین مدرسه کشاورزی در ایران در سال ۱۲۷۹ خورشیدی به نام مدرسه فلاح مظفری، در قریه چهار دانگه تهران تأسیس شد. دانش آموزان بعد از گذراندن دوران ابتدایی وارد این مدرسه می شدند. مدرسه فلاح ناصری پس از ۶ سال به محل دانشسرای عالی منتقل شد و باغ نگارستان برای انجام عملیات کشاورزی آن در نظر گرفته شد.

نخستین مدرسه بخش کن

نام: مدرسه بهمن

سال: ۱۳۲۷ شمسی

موقعیت: شمال محله کن به سمت بهاران

کن جزو نخستین روستاهایی بود که دبستان دار شد؛ دبستانی پسرانه که شیوه های آموزش در آن هیچ سنخیتی با شیوه های آموزش مکتبخانه ای و آموزش سنتی پیش از خود نداشت. سال ۱۳۲۵ نیز نخستین دبیرستان کن افتتاح شد تا دانش آموزانی که در سال ۱۳۲۷ وارد دبستان شده بودند، بتوانند تحصیلات تکمیلی خود را در روستای خودشان دنبال کنند. در این سال حدود ۳۰ نفر ثبت نام کردند.

نخستین مدرسه وقفی

نام: فیروز کوهی

سال: ۱۲۷۷ شمسی

موقعیت: خیابان شیخ هادی

خیریه فیروز کوهی نخستین مدرسه وقفی تهران لقب گرفته است. سردار فیروز کوهی در سال ۱۲۷۷ خورشیدی این مدرسه را ساخت و وقف علم و آموزش کرد. این نهاد نوین آموزشی، کار تعلیم و تربیت را با پیشرفته ترین و روزآمدترین روش آن روزگار آغاز کرد.

نخستین مدرسه نوین

نام: رشدییه

سال: ۱۲۷۶ شمسی

موقعیت: محله سنگلج

نخستین دبستان تهران به همت میرزا حسن رشدییه آغاز به کار کرد. این مدرسه سر آغاز آموزش و پرورش مدرن در پایتخت بود. تا قبل از مدرسه رشدییه مکتبخانه ها مهم ترین مراکز آموزش بودند.

درباره سالنامه های مدارس چقدر می دانید

گنجینه گمشده

فرهنگ و تاریخ تهران

سمیرا باجاجانپور خبرنگار

یکی از مهم ترین منابع تاریخی تهران که کمتر کسی از وجود آن خبر دارد «سالنامه های مدارس» است که در دهه های ۳۰ و ۴۰ منتشر می شد. برخی از پژوهشگران این سالنامه ها را به نوعی «دایره المعارف آموزش و پرورش» یا «انساننامه تعلیم و تربیت» می دانند. اگر این سالنامه ها را مرور کنید، خواهید دید گزارش ها و مطالب آن منحصر به مدارس و آموزش و پرورش نیست و به نوعی گزارش هایی از زشمندان فرهنگ و تاریخ و جغرافیای تهران است.

این سالنامه ها که در نقشه جامع علم و دانش برنامه ریزی شده بودند با همت بسیار دستودنی معلمان و مدیران و دانش آموزان مدارس در دورانی به چاپ رسیدند که امکانات نشر بسیار محدود و هزینه آماده سازی آنها بسیار گزاف بود و از همین رو، به صورت نامنظم و عموماً با عمری کوتاه منتشر شدند. هر چند بخش کوچکی از این سالنامه ها به همت پژوهشگران جمع آوری و منتشر شده است اما بسیاری از آنها که بر اساس بر آورد پژوهشگران حدود ۳۰۰ جلد است شاید که در کنج خانه دانش آموزان قدیمی این مدارس خاک می خورد و دسترسی به آنها امکان پذیر نیست.

از نمونه این سالنامه های می توان به «نخستین سالنامه دبیرستان های گروه فرهنگی هدف، تهران / سال تحصیلی ۱۳۳۴-۱۳۳۳ ه.ش»، «سالنامه دبیرستان دکتر ولی الله نصر، تهران / سال تحصیلی ۱۳۴۵-۱۳۴۴ ه.ش»، «سالنامه دبیرستان شاهپور تهرانی / سال تحصیلی ۱۳۲۲-۱۳۲۱ ه.ش»، «سالنامه دبیرستان رهنما تهران / سال تحصیلی ۱۳۳۵-۱۳۳۴ ه.ش»، «سالنامه دبیرستان علمیه تهران / سال تحصیلی ۱۳۱۴-۱۳۱۳ ه.ش»، «سالنامه دبیرستان شرف تهران / سال تحصیلی ۱۳۳۶-۱۳۳۵ ه.ش»، «سالنامه بنیاد فرهنگی البرز تهران / سال تحصیلی ۱۳۴۴-۱۳۴۳ ه.ش»، «نخستین مدیر دبیرستان شاهپور تهرانی / سال تحصیلی ۱۳۲۵ ه.ش» و «سالنامه دبستان بهمن محله کن» اشاره کرد.

علایی نژاد، مدیر مدرسه کن، در یادداشتی که در سالنامه فرهنگ کن ۱۳۳۸ منتشر شده، نوشته است: «هفتم مهر ماه ۱۳۲۷ طبق ابلاغ اداره فرهنگ حومه تهران، اینجانب (علایی نژاد) به سمت مدیریت دبستان بهمن کن منصوب و مشغول کار شدم. در آن تاریخ در تمام بخش کن فقط یک باب دبستان در مرکز بخش کن وجود داشت که اسمی شش کلاسه، ولی تعداد دانش آموزان در حدود ۱۳۰ نفر بود و در ۴ اتاق مشغول تحصیل بودند. عده کارکنان دبستان یک نفر مدیر و ۴ نفر آموزگار و ۲ نفر خدمتگزار جزء بود و اثاثیه موجود دبستان به تملکی فرسوده و به ناچار از آنها استفاده می شد.» عموم این سالنامه به غیر از اطلاعات و اخبار مدرسه، سرشار از اسامی معلمان، شخصیت های تأثیرگذار و آداب و رسوم و فرهنگ مردم تهران است که منبعی قابل اعتماد و ارزشمند برای پژوهش های تهران شناسی به شمار می رود. همچنین وجود عکس های بی نظیر از مدارس و دانش آموزان و همچنین فضای جغرافیایی و محلی اطراف مدرسه به این سالنامه ها هویتی تاریخی بخشیده که نیازمند توجه است.

نذر مکتبخانه

سعید وزیری، مدرس، محقق و نویسنده

در تهران قدیم مکتبخانه‌ها در میان مردم همپای امکان متبر که اعتبار و قداست داشتند و به همین دلیل اغلب برای مکتبخانه‌ها نذر می کردند. سعید وزیری، نویسنده و پژوهشگر با اشاره به این موضوع تعریف می کند: «درجه اعتقاد مردم به مکتبخانه‌ها تا حدی بود که در گرفتاری‌ها بر آن نیت و نذر و نیاز کرده، مراد و حاجت می خواستند. نذرهای آنها، آش، پلو و حلوا بود که به طلاب می دادند. نیاز کودکان مکتبخانه‌ها شیرینی، شربت، میوه و وسایل درس و مشق مانند کتاب، کاغذ، قلم، دوات، رخت، کفش و کلاه عید، پیراهن و شلوار سیاه برای محرم بود که در نذورات مردم دیده می شد.»

ثروتمندان به مکتبخانه نمی رفتند

یکی از رسم‌های جالب مردم تهران به‌ویژه خانواده‌های ثروتمند گرفتن معلم خصوصی یا معلم سرخانه برای باسواد کردن آنها بود. سعید وزیری می گوید: «خانواده ثروتمندان فرزندان خود را به مکتبخانه نمی فرستادند و برای آنها معلم خصوصی و سرخانه می گرفتند تا اطفالشان در خانه درس بخوانند و فرزندانشان تا پیش از ۱۸ یا ۲۰ سالگی جز برای شکار یا تیراندازی از خانه بیرون نمی رفتند.»

آموزش دروس غیر قرآنی

پایه اصلی و مهم آموزش‌های مکتبخانه‌ای کتاب قرآن بود. اما در کنار قرآن، همه بچه‌ها باید یکسری کتاب‌های دیگر مانند حافظ و گلستان سعدی و... را می خواندند. «سعید وزیری» در این باره توضیح می دهد: «دروسی که در مکتبخانه برای شاگردان تدریس می شد غیر از آموزش‌های قرآنی، صرف و نحو، مطالعه متون مذهبی، دروسی همچون موش و گربه عیب زاکانی، دیوان شعرایی مانند سعدی و حافظ، گلستان سعدی، جامع عباسی، ابواب الجنان، تاریخ نادری، تاریخ معجم، نان و حلوا، شیخ‌بهای، پندنامه عطار و حیل‌المعتین علامه محمدباقر مجلسی بود.»

تحصیل برای دختران ممنوع بود

در تهران قدیم و سیستم مکتبخانه‌ای، دختران حق ادامه تحصیل نداشتند و فقط باید خواندن قرآن را یاد می گرفتند اما ماجرا برای پسرها متفاوت بود و آنها می توانستند تا مراحل بالاتر در صورت تمایل ادامه تحصیل دهند. سعید وزیری می گوید: «البته نظام آموزشی به‌گونه‌ای بود که پسران می توانستند در صورت داشتن استعداد به مراحل بالاتری بروند و در نهایت به مدرسه علمیه بروند و فقه و اصول را تکمیل کنند. برای دختران راه یافتن به مدارس علمیه ممکن نبود. مردم اگر دختران خود را به مدرسه می فرستادند برای این بود که قرآن بخوانند و با بعضی از مسائل دینی آشنا شوند. در این مکتبخانه‌ها، گاهی کتاب‌هایی مانند نوحه عزاداری خوانده می شد.»

خواهران دوقلو، تنها دختران مدرسه پسرانه

ناز تاب سالور، برای بسیاری از قدیمی‌های شمیران نامی آشناست. مریم سالور می گوید: «مادر، ناز تاب سالور و خاله‌ام، فرانک، دوقلو و نخستین دخترانی بودند که در مدرسه شاهپور تجریش که اکنون به نام جلال آل احمد است، درس می خواندند. آنها تنها دخترانی بودند که به دلیل شرایط آن روزهای تجریش توانستند در مدرسه پسرانه درس بخوانند. آن زمان وسیله ایاب و ذهاب مثل الان نبود و تجریش هم منطقه‌ای سردسیر و پر بارش بود. مادر و خاله‌ام نمی توانستند برای درس خواندن به تهران بروند. به همین دلیل شوهر عمه‌شان، آقای حسایی که رئیس آموزش و پرورش بود، مجوز تحصیل آنها را از آموزش و پرورش می گیرد و به این ترتیب، راه تحصیل دیگر دختران هم باز می شود. بعدها مادر و خاله من هر دو معلم می شوند. خاله‌ام فرانک، تغییر رشته داد و در رشته طراحی بارجه فعالیت کرد، اما مادرم شغل معلمی را ادامه داد و سالیان سال مدیر مدارس شمیران بود.»

پای تخته سیاه تهران قدیم

سیزدهمین نشست مرکز تهران‌شناسی همشهری به بررسی داستان شکل‌گیری نخستین مدارس پایتخت و جذاب‌ترین نکات آن اختصاص داشت

داستان شکل‌گیری نخستین مدارس تهران قصه‌ای است پر فراز و نشیب؛ از شیوه آموزش سنتی و آداب و قواعد خاصی که مکتبخانه‌ها برای سوادآموزی داشتند تا نخستین مدارس نوین پایتخت که رد پای چهره‌های بزرگ سیاسی، فرهنگی و حتی خارجی در تأسیس آنها دیده می شود. سیزدهمین نشست مرکز تهران‌شناسی همشهری که با عنوان «پای تخته سیاه تهران قدیم»

دختر حکیم باشی؛ خاتون معارف ایران

در روزگاری که امکان تحصیل برای همه اقشار جامعه به‌ویژه دختران فراهم نبود و بسیاری از آنها به دلیل تفکرات عامیانه رایج اجازه تحصیل در مدارس را نداشتند، بانو «بدرالدی (مهر تاج) رخشان» پیشگام راهاندازی مدارس دخترانه با عنوان «ام‌المدراس» در دل دارالخلافه شد. سعید وزیری از آموزگاران قدیمی شهر تهران، پژوهشگر و نویسنده کتاب «خاتون معارف ایران» که زندگینامه این بانو است، می گوید: «مهر تاج

استادانی که اخراج نشدند

پس از اینکه امیر کبیر پیشنهاد ساخت مدرسه دارالفنون در ضلع شمال شرقی کاخ گلستان را به ناصرالدین شاه ارائه کرد، شاه پذیرفت تا کلنگ این مدرسه در محلی که پیش تر منطقه مشق نظامیان کاخ بود به زمین زده شود. آل عوض درباره رشته‌های تحصیلی دارالفنون می گوید: «۷ رشته تحصیلی شامل پیاده‌نظام، سواره‌نظام، توپخانه، مهندسی، پزشکی و... در دارالفنون راهاندازی شد که استادان این رشته‌ها را از کشور اتریش فراخوانده بودند. پس از چندی انگلیسی‌ها با اعمال فشار به امیر کبیر از او خواستند قرارداد استادان اتریشی را لغو کند. اما فشار انگلیسی‌ها به جایی نرسید چرا که امیر کبیر در پاسخ به انگلیسی‌ها گفته بود نمی تواند زیر قولش به استادان اتریشی بزند و قرارداد آنها فسخ نخواهد شد.»

پس از راهاندازی دارالفنون شمار زیادی برای تحصیل در این مدرسه داوطلب شدند، اما ساختمان مدرسه گنجایش همه داوطلبان را نداشت. آل عوض ادامه می دهد: «چهره‌های فرنگ‌رفته آن دوران، راهکار حل این معضل را در ساخت مدارس جدید دیدند و در سال ۱۳۳۲ هجری قمری، ۱۱ مدرسه در تهران ساختند. از جمله مدرسه علمیه توسط احتشام السلطنه، مدرسه شرف توسط ناظم‌الاطباء، مدرسه رشیدی توسط امین‌الدوله و به مدیریت حاج میرزا حسن رشیدی، مدرسه افتتاح توسط مفتاح‌الملک، مدرسه اسلام توسط سید محمد طباطبایی سنگلجی و نیز مدارس اقدسیه، مظفری، ادب، تربیت، خیریه و دانش.»

یادگار ماندگار باغچه‌بان

مدارسی که توسط مرحوم جبار باغچه‌بان و دخترش مرحوم ثمین باغچه‌بان ساخته شد، گام بلندی برای سوادآموزی و تحصیل کودکان ناشنوا بود. آنها در تبریز و تهران مدارس برای کودکان ناشنوا ساختند و نیت خیر آنها نخستین گام و الگویی برای دیگر خیران مدرسه‌ساز شد تا برای تحصیل این قشر قدیمی بردارند. محمود منیعی می گوید: «باغچه‌بان که نخستین کودک کستان ایران را در تبریز با عنوان «باغچه اطفال» تأسیس کرد و به «باغچه‌بان» معروف شد، سال ۱۳۱۲، حدود یک دهه پس از ساخت نخستین آموزشگاه ناشنوایان ایران در تبریز، دومین آموزشگاهش را این بار در محله یوسف‌آباد تهران راهاندازی کرد. آن آموزشگاه ۳۹ دانش آموز داشت و به تدریج به تعداد دانش آموزانش افزوده شد.»

تاریخچه شکل‌گیری مدارس نخبه‌پرور

اردشیر آل‌غوض | محقق فرهنگ عامه

برخی مدارس تهران در دوره پهلوی دوم قوام پیدا کردند و در مسیر نخبه‌پروری قرار گرفتند. آموزش و پرورش در سال ۱۳۴۲ و بر اساس مصوبه مجلس تشکیل گرفت اما ساختار معیوبی داشت. مدارس دولتی از همان موقع یکی پس از دیگری تأسیس شدند. یکی از آنها مدرسه کمال در شرق تهران بود که افراد معروفی آنجا تحصیل کردند. دبیرستان دولتی فرخی در جنوب شهر از همین مدارس بود که با گذشت زمان و به علت مهاجرت نخبه‌های جنوب شهر به شمال شهر دچار رکود شد. هنرستان حافظ، پشت‌امامزاده‌زید (ع)، هم جایی برای تحصیل نخبه‌های جنوب شهر بود. دبیرستان مروی در کوچه مروی هم جزو مدارس نمونه و نخبه‌پرور تهران بود که در سال ۱۳۷۲ به حوزه علمیه شماره ۲ مروی تبدیل شد. مدارس ملی جزو مدرسی بودند که با نیت آموزش با کیفیت‌تر شکل گرفتند و بعضی از آنها، رنگ و لعاب اسلامی داشتند. مدرسه علوی و مدرسه رفاه را هم می‌توانیم در زمره همین مدارس ملی قرار بدهیم که دانش‌آموزان را با مسائل دینی آشنا می‌کردند. نهضت ایجاد راه‌اندازی مدارس نخبه‌پرور بعد از پیروزی انقلاب اسلامی هم ادامه پیدا کرد. مدارس غیرانتفاعی اما جدیدترین مدل ایجاد مدرسه با نیت نخبه‌پروری و کیفیت آموزش بالاتر در پایتخت است. مدارس سلام را می‌توان جزو پیشقراولان ایجاد مدارس غیرانتفاعی در تهران دانست. مدرسه فرهنگ که رویکردش پاسداشت فرهنگ پارسی است در زمره همین مدارس قرار دارد. مدرسه شرف‌الدین هم برگرفته از اندیشه‌های مرحوم محمدرضا حکیمی است که روبروی دانشگاه تهران واقع شده.

مدارس تیزهوشان، مدارس شاهد و مدارس ایتاران هم در سال‌های بعد از پیروزی انقلاب در تهران ایجاد شدند. مدارس اختصاصی وابسته به سازمان‌ها هم مدل جدیدی است که در دوره معاصر ایجاد شده. از نمونه‌های این مدل مدارس می‌توان به مدرسه سما، وابسته به دانشگاه آزاد و مدرسه متقی، وابسته به سازمان اوقاف نام برد. مدارس بین‌المللی و تطبیقی با مدارس ایرانیان خارج از کشور هم برای کارکنان سفارتخانه‌ها و فرزندان آنها و همه کسانی که در خارج از کشور زندگی می‌کنند و می‌خواهند در مدرسه فارسی‌زبان تحصیل کنند راه‌اندازی شد. مدارس فیک هم مدل جدید است که عمر آن در تهران به ۳۰ سال می‌رسد و در این مدارس علاوه بر فلسفه ۸ نوع مهارت به دانش‌آموزان آموزش داده می‌شود. مدارس فیک، معلم‌محور نیست و گفت‌وگو محور است. توصیه من به پدر و مادرها این است که یک‌بار کتاب‌های آسان این مدل آموزشی را بخوانند.

نخستین هنرستان دخترانه تهران

را در خیابان شیخ‌هادی فعلی ساخت تا جایی برای تعلیم دختران فقیر و یتیم‌های تهران باشد. در این مدرسه حرفه‌های مختلفی مثل قالیبافی، خیاطی و... به دختران یتیم و بی‌سرپرست آموزش داده می‌شد و به همین دلیل، فیروز کوهی را نخستین هنرستان دخترانه تهران می‌دانند. منتظم‌الدوله زندگی‌اش را وقف اداره مدرسه فیروز کوهی کرد و بعد از مرگش در کتابخانه‌ای که در همین مدرسه ساخته بود، دفن شد.

میرزا سید کریم خان، سردار فیروز کوهی، مشهور به منتظم‌الدوله از نظامیان دوره قاجار بود که مثل بیشتر قاجاری‌ها مسافری مکرر به کشورهای اروپایی و به خصوص فرانسه داشت. او در یکی از سفرهایش به فرانسه با مدارسی که در کنار دروس تئوری، حرفه و فن را به دانش‌آموزان آموزش می‌دادند آشنا شد و به بازگشت به ایران یکی از همین مدل مدرسه‌ها را ایجاد کرد. منتظم‌الدوله در سال ۱۲۷۷ شمسی دبستان دخترانه فیروز کوهی

سکان‌دار کتاب‌های درسی دوران متوسطه

استادان نظام آموزشی ایران بود که با نوشتن کتاب‌های فرائدالادب به مدت ۳۰ سال سکان‌دار کتاب‌های درسی دوران متوسطه شد. این کتاب در ۵ فصل و ۷۶۰ صفحه علاوه بر علم آموزی، دانش‌آموزان را به مهارت‌آموزی تشویق می‌کرد. او در این کتاب که سال ۱۳۳۵ قمری منتشر شد نصایح ارزشمندی آورده است از جمله اینکه: وطن خود را دوست بدارید و در خدمتگزاری به آن از جان و مال دریغ مدارید؛ در تحصیل علم بکوشید و دقیقه‌ای غفلت موزید که مردم بی‌علم در شمار مردگانند و...»

در میان استادانی که در حوزه تعلیم و تربیت نقش داشتند، مرحوم عبدالعظیم قریب گرکانی چهره‌های ماندگار و اثرگذار است. آل‌غوض درباره اقدامات او می‌گوید: «یکی از جدی‌ترین ایرادات محتوایی کتاب‌هایی که در مکتبخانه‌های تهران تدریس می‌شد این بود که در قضاوت‌های عامیانه آنها نیمی از جمعیت ایران به عنوان جماعتی پرده‌نشین و متأسفانه کندذهن تعریف شده بودند. این نگاه اما کمی بعد با تلاش افرادی چون مرحوم عبدالعظیم قریب گرکانی تغییر کرد. او یکی از مهم‌ترین

نخستین مدرسه‌ای که آزمون ورودی می‌گرفت

مدرسه سپهسالار یکی از مدارس تهران بود که سهم بسزایی در نظام آموزشی و تربیت چند نسل از دانش‌آموزان تهران داشت. آل‌غوض درباره ویژگی‌های این مدرسه می‌گوید: «یکی از چهره‌هایی که برای ایجاد تحول در نظام آموزشی بسیار تلاش کرد، مرحوم میرزااحسین خان سپهسالار بود. او مدرسه سپهسالار را برای تحصیل دانش‌آموزان ایرانی راه‌اندازی کرد. ابتدا در این مدرسه هم علوم جدید و هم علوم قدیم تدریس می‌شد اما به تدریج با توسعه دانشگاه‌ها دروسی که در این مدرسه به دانش‌آموزان تدریس می‌کردند نیز بر اساس نظام جدید آموزشی تغییر کرد. به عبارت دیگر، این مدرسه سپهسالار بود که با برگزاری آزمون ورودی، قدم اول را برای ایجاد نظم و نظام منسجم‌تر در نظام آموزشی برداشت. برای نخستین بار در نظام آموزشی، مدرسه سپهسالار برای تحصیل دانش‌آموزان در یک رشته خاص از آنها آزمون ورودی می‌گرفت.» آل‌غوض ادامه می‌دهد: «با همین روش، بسیاری از چهره‌های برجسته فرهنگی و علمی کشور مانند جلال همایی، مرحوم فروزانفر و... به این مدرسه وارد و از آن فارغ‌التحصیل شدند.»

راه‌اندازی مدارس و کودکان توسط زنان

بانوان تهرانی در یک دوره تاریخی پیشقراول تحصیل و راه‌اندازی مراکز آموزشی بوده‌اند. سعید وزیری، مدرس، محقق و نویسنده درباره بانوانی که نام‌شان به همین دلیل در تاریخ پایتخت ماندگار شده می‌گوید: «یکی از زنان پیشرو در ایجاد مدارس پایتخت «ربابه مرعشی» بوده که مشتاق تحصیل بود و یک مدرسه دخترانه در دوره قاجار ایجاد کرد. این مدرسه ۱۳ سال دوام آورد. «دره‌المعالی»، دختر ربابه مرعشی هم راه مادرش را ادامه داد و مدرسه مخدرات را ایجاد کرد. «طوبی رشدیه»، همسر میرزا حسن رشدیه یکی دیگر از زنانی است که سال ۱۲۸۲ شمسی مدرسه‌ای به نام پرورش ایجاد کرد که فقط ۴ روز دوام آورد و مردم که آن موقع مخالف تحصیل دختران بودند آن را تخریب کردند. طوبی رشدیه ۷ سال بعد کارش را با مدرسه عفاف ادامه داد که مدت زیادی دوام آورد. «ملکه بقایی» هم در سال ۱۳۰۰ نخستین کودکان‌پرور را در تهران دایر کرد.»

نخستین مدرسه دخترانه تهران

نام «طوبی آزموده» با تأسیس نخستین مدرسه دخترانه در تهران پیوند خورده است. در دوران قاجار زمانی که نه مکتبخانه و مدرسه به اندازه کافی وجود داشت و نه تحصیل دختران در برخی فرهنگ‌ها پذیرفته بود، طوبی آزموده نیز مثل بسیاری از دختران با استخدام معلم سرخانه در محیط خانه درس خواند. در سال‌های مشروطه، با همراهی چند بانوی مصمم دیگر، نخستین مدرسه دخترانه تهران را در سال ۱۲۸۶ هجری شمسی تأسیس کرد. او نام این مدرسه را «دبستان ناموس» گذاشت و با تلاش او و استقبال خانواده‌ها بود که کمی بعد شمار مدارس دختران پایتخت به ۶ مدرسه رسید. کمی بعد او در مدارس خود شرایط تحصیل دختران را تقویت کرد و دبیرستان را هم فراهم کرد. می‌گویند تنها ۸ سال پس از تأسیس مدرسه ناموس و ۵ مدرسه دیگر، ۳ هزار و ۵۰۰ دختر تهرانی از نعمت سواد بهره‌مند شدند.

برنامه‌های درسی

در تهران قدیم

قریب به اتفاق مدارس پایتخت بعد از دارالفنون و مدرسه دخترانه ام‌المدارس در تهران شروع به فعالیت کرده‌اند. سعید وزیری، مدرس، محقق و نویسنده از ۳ مدرسه به‌عنوان مهم‌ترین مدارس پایتخت در روزگار قدیم نام می‌برد: «مدرسه رشدیه در خیابان باغ‌وحش و بخش شرقی خیابان لاله‌زار، مدرسه شرف در محله سنکلیج و مدرسه کمالیه در قنات‌آباد. برنامه درسی مقطع ابتدایی این مدارس شامل خواندن و نوشتن فارسی به‌طور صحیح، تلاوت قرآن مجید با رعایت تجوید، مسائل ضروری و شرعی از اصول تا فروع، حساب و تناسبات اربع، یک دوره مختصر جغرافی، کلیات تاریخ ایران و سیره حضرت رسول (ص)، دستور زبان فارسی، اخلاق در ضمن قصه و حکایت، مشق خط و سیاق به قدر کفایت و دوره مختصر صرف و نحو عربی. این دروس در دوره چهارساله ابتدایی به دانش‌آموزان آموزش داده می‌شد. این مدارس در عید نوروز فقط ۵ روز تعطیل بودند و در مناسبت‌های مهم مذهبی مثل عاشورا، تاسوعا، اربعین و تولد امام حسین (ع) و امام‌زمان (عج) و عید مبعث تعطیل می‌شدند.»

ضمیمه هفتگی روزنامه همشهری

صاحب امتیاز: مؤسسه همشهری
مدیر مسئول: محسن مهدیان
سر دبیر: دانیال معمار
معاون ضمائم: حامد فوقانی
دبیر ویژه نامه: زکیه سعیدی
دبیر اجرایی: مجتبی یار زمان
تحریریه: فرزین شیرزادی، سروش جنابی
ثریا روزبهانی، حسن حسن زاده، حمید رضا رسولی
سمیرا باباجانپور، شهره کیانوش راد و بهاره خسروی

واحد فنی:

مدیر فنی: حامد یزدانی، مدیر هنری: مهدی سلامی
طراح گرافیک و صفحه آرایی: امید روشنگر، سعید غفوری
ویرایش عکس: کامیاب نویدی
صفحه خوانی و حرفچینی: همکاران واحد فنی تحریریه

چاپ: همشهری
توزیع و اشتراک:
موسسه نشر گستر امروز نوین
پدیرش آگهی: ۸۴۳۲۱۰۰۰

صندوق پستی:
۱۹۳۹۵۵۴۴۶
تلفن: ۲۳۰۲۳۴۶۴
نمابر: ۲۲۰۴۶۰۶۷

همشهری

گروه ضمائم همشهری ناشر نشریات:

دوچرخه، بچه‌ها، خانواده، پایداری، اقتصاد،
تندرستی، خردنامه، داستان، دانستیها،
سرزمین من، ماه، معماری، ۲۴، شهر نگار،
سرخ و محله

نشانی: تهران، خیابان ولیعصر ۴، سرسیده به پارکوی،
کوچه شهید فریبتی، شماره ۱۴، روزنامه همشهری

صفحه «روایت تهران» که پیش روی شماست، به انعکاس روایت‌های خواندنی تاریخ تهران قدیم و سرگذشت شخصیت‌ها و نامداران، خیابان‌ها و گذرها، واقعه‌های تاثیرگذار و تاریخ شفاهی طهران تعلق دارد؛ با عکس‌های بازمانده از خاطرات طهران دیروز و قصه‌ها و ماجراهای پس پشت این عکس‌ها، شما هم می‌توانید در انتشار این صفحه که متعلق به خود شما و شهر شماست ما را همراهی کنید. «همشهری» بهترین عکس‌ها و قصه‌هایی را که برهه‌ها و ما از سال می‌کنید با نام خودتان منتشر و به شما «همشهریان همراه» هدیه‌ای تقدیم می‌کند.
نشانی و شماره تماس: ۲۲۰۲۳۴۵۵-۲۴۶ و mahaleh@hamshahri.org

بهترین قصه‌های تاریخی تهران
جایزه می‌گیرند

ردپای خالق من یار مهربان در مدرسه عظیمیه

سال ۱۲۹۲ شمسی مردم زاویه مقدسه حضرت عبدالعظیم (شهری) در روزنامه برق شرحی درباره نداشتن مدرسه نوشتند و درخواست راه‌اندازی مدرسه را کردند. شیخ الاسلام ری، ماهی ۵۰ تومان از درآمد آستانه را یک‌سال برای این کار اختصاص داد و از وزارت معارف تقاضای یک باب مدرسه رایگان دولتی به نام عظیمیه کرد و وزارت معارف این پیشنهاد را پذیرفت و پس از فراهم کردن تمام وسایل لازم در آذرماه همان سال مدرسه افتتاح شد. در روز افتتاح مدرسه، در قصه حضرت عبدالعظیم، بزرگان شهر و رؤسای وزارتخانه‌ها به مدرسه دعوت شدند و در حضور آنها نیرالملک، معاون وزارت معادن و وزارت معارف در باب ترغیب اهالی برای شرکت در امور مدرسه سخنرانی کرد. معلم معروفی که مدتی در این مدرسه تدریس کرد، عباس یمنی شریف، شاعر شعر معروف من یار مهربانم بود. او از سال ۱۳۲۴ شمسی مدیریت این مدرسه را برعهده داشت و در همان سال مقطع دبیرستان این مدرسه را راه‌اندازی کرد.

جلال آل احمد در فردوس

دبیرستانی که امروز به نام «جلال آل احمد» شناخته می‌شود به یاد نویسنده ایرانی که روزگاری در این مدرسه معلم بوده، نامگذاری شده است. تاریخ تأسیس این دبیرستان به سال ۱۳۱۶ برمی‌گردد. وزارت فرهنگ و معارف به دستور علی اصغر حکمت، وزیر وقت فرهنگ و معارف کشور، عمارت باغ فردوس را در سال ۱۳۱۶، برای تأسیس یک مرکز آموزشی در اختیار گرفت. سال ۱۳۲۸ شمسی، بخش جنوبی محوطه باغ فردوس به عنوان دبیرستان شاهپور، از بخش اصلی آن تفکیک شد. دهه‌های ۱۳۲۰ و ۱۳۳۰ شمسی را می‌توان دوران شکوفایی این دبیرستان دانست. در این دوره جلال آل احمد، نویسنده معاصر، تدریس ادبیات را در این دبیرستان برعهده داشت. او بعدها کتاب «مدیر مدرسه» را نوشت که به خاطرات دوران معلمی‌اش مربوط بود. محمود گلایدره‌ای، داستان‌نویس معاصر نیز از شاگردان جلال آل احمد بود. او خاطرات تحصیل در دبیرستان شاهپور و ارتباط با آل احمد را در رمانی به نام «آقا جلال» منتشر کرده است. دبیرستان کنونی جلال آل احمد در ضلع جنوبی محوطه باغ فردوس تجریش است.

مدرسه‌ای برای حمایت از ایتم مستعد

مدرسه مکتب صدوق در سال ۱۳۵۱ به تاسی از جامعه تعلیمات اسلامی و با همفکری گروهی از همفکران تأسیس شد. مهم‌ترین هدف از راه‌اندازی این مدرسه ترویج معارف اسلامی بود. این روند تا سال ۱۳۵۷ ادامه پیدا کرد و با پیروزی انقلاب اسلامی مدرسه مکتب صدوق دولتی اعلام شد. سال ۱۳۶۸ همزمان با طرح ایجاد مدارس غیرانتفاعی و با نام ۲۲ بهمن ۵۷ این مدرسه دوباره احیا شد. هدف در دوره جدید جذب دانش‌آموزان یتیم مستعد بود که تا سال ۱۳۸۰ بر همین روال اداره می‌شد و همه هزینه‌های آن از طریق مؤسسان پرداخت می‌شد. اما از سال ۱۳۸۰ تاکنون علاوه بر دانش‌آموزان یتیم و بی‌سرپرست مستعد، دانش‌آموزان غیرایتم نام‌نویسی می‌شوند.

هیاهوی دانش‌آموزان در کوچه مدرسه

کوچه شهید محمد عزآبادی در محدوده منطقه ۱۰ که به کوچه مدرسه نیز معروف است، یکی از متفاوت‌ترین کوچه‌های تهران به شمار می‌رود؛ جایی که روزگاری میزبان ۱۴ مدرسه بود و اکنون ۱۱ مدرسه دوره دبستان در این کوچه فعال است. داستان ساخت این مدارس به ۵۷ ده پیش برمی‌گردد. وقتی محمد کریم پیرنیا، پدر معماری سنتی ایران در روند اجرای طرح ساخت مدارس ارزان قیمت، ۱۴ مدرسه در این کوچه بنا کرد تا کوچه مدرسه به یکی از متمایزترین کوچه‌های تهران تبدیل شود. علاوه بر مدارس این کوچه، پیرنیا بین سال‌های ۱۳۳۲ تا ۱۳۴۵ بیش از ۳۰۰ مدرسه ارزان قیمت دیگر ساخت که بیشتر آنها در محله‌های تهرانپارس و نارمک بنا شدند. کوچه مدرسه اگرچه تغییر نام داده است اما هنوز با فرا رسیدن ماه مهر به یکی از منحصربه‌فردترین کوچه‌های این شهر تبدیل می‌شود.

درایت آقا سید ابراهیم در راه‌اندازی یک مدرسه

داستان ساخت قدیمی‌ترین مدرسه اوین با کم‌آبی مزارع محله اوین گره خورده است. مهدی اعرابی، تهران‌پژوه، می‌گوید: «سال ۱۳۰۵ زمانی که قنات مزرعه باقره (باقرآباد) در غرب رودخانه اوین با کم‌آبی مواجه شد، با درایت و تلاش آقا سید ابراهیم و آقا سید مصطفی، ۲ تن از ریش‌سفیدان روستای اوین آب به قنات‌های اوین جاری شد. شهریور ۱۳۰۵ اجتنی در اوین با حضور تیمور تاش، وزیر دربار، علی‌اکبر داور و خلیل خان ثقفی، وزیر معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه برپا شد. آقا سید ابراهیم فرصت را غنیمت شمرد و درخواست تأسیس مدرسه دولتی را مطرح کرد. با موافقت وزیر معارف، چندماه بعد اوین صاحب مدرسه شد. به موجب نامه شماره ۶۲۴ مورخ ۱۳۰۵/۱۰/۱۵، نخستین مدرسه دولتی اوین در پاییز ۱۳۰۶ با ۲۱ کلاس اول و دوم پسرانه آغاز به کار کرد. مکان فعالیت این مدرسه در ابتدای کوچه آسیاب و در منزل مشهدی حاجی وزوا بود و دانش‌آموزان از روستاهای درکه، ونک، فرحزاد، آسآباد و ولنجک به اوین می‌آمدند. مدیر و معلم مدرسه مرحوم شیخ مصطفی صالحی، پدر مرحوم عباس صالحی بود که دعای سحر با صوت او معروف است.»